

№ 7

1948

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

Мы, беларусы

Словы Клімковіча

Музыка Сакалоўскага

У тэмпе марша

Хор

mf Мы бе-ла-ру-сы, з брат-ня-ю Рус-сю ра-зам шу-

Ф-но.

кв-лі кв-лі да-рог ў біт-вах за-во-лю ў біт-вах за-

до-лю мы зда-былі з ёй сцяг пе-ра-мог! мог!

1. 2. 3. 4.

Мы, беларусы, з братняю Руссю
Разам шукалі к волі дарог.
У бітвах за волю, ў бітвах за долю
Мы здабылі з ёй сцяг перамог.

2 разы.

Нас аб'яднала Леніна імя,
Сталін павёў нас к ішчасцю ў паход.
Слава Советам, слава Радзіме,
Слава табе, беларускі народ.

2 разы.

Ў слаўным Саюзе люд Беларусі
Вырас, як волат нашых былін.
Вечна мы будзем вольныя людзі
Жыць на ішчаслівай, вольнай зямлі.

2 разы.

Дружбай народаў мы назаўсёды
Нашы граніцы ў сталь закуем.
Ворагаў хмары грозным ударам
З нашых прастораў прэч мы змяцём.

2 разы.

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

ВЫДАННЕ
ЦК КП(б)Б

7
Ліпень
1948 г.

СВЯТА ВЫЗВАЛЕННЯ

Радасна і ўрачыста адзначыў дзень 3 ліпеня беларускі народ. Гэты дзень назаўсёды астаецца ў нашай памяці як самая вялікая ў жыцці падзея. 3 ліпеня 1944 года доблесная Савецкая Армія вызваліла Мінск, а затым і ўсю Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Тры гады знаходзілася наша рэспубліка пад ярмом нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Акупанты тапталі нашу зямлю, як звяры знішчалі ўсё на сваім шляху. У кучы развалін ператварылі яны нашы гарады, знішчылі цудоўныя беларускія сады, зруйнавалі фабрыкі і заводы, школы і больніцы, клубы і хаты-чытальні, абрабавалі багацці калгасаў і саўгасаў. Жудасныя расправы ўчынялі фашысты над нашым непакаёным народам. Дзесяткі тысяч старых, жанчын і дзяцей угналі яны ў нямецкае рабства, закатавалі ў лагерах смерці.

На заклік вялікага Сталіна ўвесь беларускі народ — ад старога да малаго — узняўся на барацьбу з акупантамі, ствараў для ворага невыносныя ўмовы, рабіў непразнымі і непраходнымі дарогі, наводзіў жах на акупантаў, ні ўдзень ні ўначы не даваў ім спакою. Больш 360 тысяч чалавек змагалася ў партызанскіх атрадах і звыш мільёна — у радах Савецкай Арміі. Мужна абаранялі сваю цудоўную Радзіму і беларускія жанчыны. Звыш 50 тысяч жанчын знаходзіліся ў партызанскіх атрадах. Выхаваныя партыяй Леніна — Сталіна, савецкія жанчыны гераічна змагаліся за сваё вызваленне.

Савецкая Армія разграміла нямецкіх акупантаў, прынесла мір і свабоду. З першых дзён вызвалення працоўныя Беларусі з вялікім натхненнем узяліся за аднаўленне разбуранай ворагам народнай гаспадаркі. Вялікія страты нанеслі нашай рэспубліцы фашысты. Сотні гарадоў і вёсак яны ператварылі ў руіны, пазбавілі мільёны людзей жылля, абрабавалі і знішчылі народнае багацце. У гэты цяжкі час на дапамогу Беларусі прышоў вялікі рускі народ. Саюзнае ўрад адае аднаўленню нашай рэспублікі выключную ўвагу.

Мінула чатыры гады. З руін і панялішчаў устае Беларусь. Інтэнсіўна адбудоўваюцца яе гарады і сёлы. Воляю партыі, воляю народа яны становяцца яшчэ лепшымі і прыгажэйшымі, чым былі да вайны. Сталіца рэспублікі — Мінск змяняе сваё аблічча. Гэта будзе новы сацыялістычны горад з шырокімі магістралямі, цудоўнымі паркамі, скверамі і бульварамі. Трамвайны і тралейбусны рух звяжа цэнтр з буйнейшымі прамысловымі прадпрыемствамі. Мінск будзе адным з прыгажэйшых і добраўпарадкаваных гарадоў Савецкага Саюза, буйным прамысловым цэнтрам краіны. Ідзе аднаўленне і будаўніцтва ва ўсіх гарадах Беларусі. Зараз у рэспубліцы ўжо адноўлены ўсе даваенныя

калгасы, МТС, культурныя ўстановы. У гэтай вялікай аднаўленчай працы актыўны ўдзел прымаюць жанчыны.

І цяпер, калі ўвесь савецкі народ узняўся на барацьбу за выкананне пяцігодкі ў чатыры гады, жанчыны ідуць у першых радах. Мы з гонарам адзначаем імёны работніц, якія датэрмінова выканалі свае пяцігадовыя вытворчыя праграмы. Сярод іх — работніцы Віцебскага станкабудаўнічага завода М. Мяснікіна і С. Саўчанка, фармоўшчыца завода «Комінтэрн» К. Красікава, краўчыні фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» Е. Пятроўская, Л. Аглушэвіч, І. Бруева, закройшчыца фабрыкі «КІМ» О. Новікава, электразваршчыца з Пінскіх чыгуначных майстэрняў М. Кабалінава, стаханаўкі Мінскай шчотачнай фабрыкі М. Мілешка і М. Шнілеўская і многія іншыя.

Ад работніц прамысловых прадпрыемстваў не адстаюць і жанчыны-калгасніцы. Палову перадавікоў сельскай гаспадаркі рэспублікі, узнагароджаных уладамі за атрыманне высокіх ураджаяў у 1947 годзе, складаюць жанчыны. Разам з усімі працоўнымі сельскай гаспадаркі жанчыны-калгасніцы змагаюцца за арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, за выкананне абавязацельстваў, узятых беларускім народам у пільме да таварыша Сталіна.

Актыўны ўдзел прымаюць жанчыны ў вырошчванні багатых ураджаяў. Рэдакцыя атрымлівае шмат пісьмаў, у якіх жанчыны-калгасніцы паведамляюць, як яны любоўна даглядаюць пасевы, які мяркуюць зняць ураджай. Паводле іх панярадных падлікаў, сёлетні ўраджай значна перавысіць ураджай мінулага года. Такім чынам, абавязацельства, узятае беларускімі хлебарабамі ў пільме да таварыша Сталіна, будзе з часцю выканана.

У паўднёвых раёнах рэспублікі жыво пачалося ўжо. Неўзабаве яно пачнецца і ў астатніх раёнах рэспублікі. Ад нашых жанчын-калгасніц ва многім будзе залежаць паспяховая ўборка і здача збожжа дзяржаве. Чым хутчэй і без страт збірэм ураджай, тым багацейшая будзе наша дзяржава, тым больш важкім будзе калгасны працадзень.

Пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі і савецкага ўрада паспяхова залечваюцца раны, нанесеныя вайной. Гэтаму садзейнічае самаадданая праца ўсіх савецкіх людзей, іх няўхільнае імкненне наперад. Няма сумнення, што ў барацьбе за датэрміновае выкананне пасляваеннай сталінскай пяцігодкі працоўныя нашай рэспублікі даб'юцца яшчэ большых поспехаў. І гэтым поспехам будзе шмат садзейнічаць самаадданая праца нашых жанчын, стаханавак прадпрыемстваў і сацыялістычных палёў.

Анна Паўкер

Ю. ЗВЯГІН

На Пляцы Перамогі, каля імправізаванай трыбуны, сабраўся шматтысячны мітынг працоўных румынскай сталіцы. Большасць прышла пеша з рабочых ускраін горада, проста з работы і прыкметна стомілася. Ужо выступіла некалькі прамоўцаў. Але вось старшыня мітынга аб'яўляе: «Слова мае таварыш Анна...»—і выбух воплескаў перарывае словы старшыні, твары людзей праясняюцца. Адусюль нясуцца прывітальныя воклічы: «Няхай жыве таварыш Анна!»

На трыбуну паднімаецца высокая жанчына ў строгім чорным касцюме. Не адкрыты твар дыхае снаком, а прыжмураныя, быццам ад яркага сонца, павекі не могуць скрыць жывога бляску вачэй. Калі прывітанні спіхаюць, над плошчай раздаецца снакойнаўпнёўнены грудны голас. Гэта Анна Паўкер звяртаецца да народа, за свабоду і шчасце якога аддала больш трыццаці год свайго жыцця...

* * *

Анна Паўкер нарадзілася ў Румыніі 11 снежня 1897 года ў сям'і звычайнага настаўніка. У старой, памешчыцкай-буржуазнай Румыніі, адданай у істчыну аднаму з найбольш захудалых сваякоў германскага імператара, звычайнаму настаўніку жылося нялёгка. Цяжка было адзець, пракарміць сям'ю і даць дзецям хоць-бы пачатковую асвету. Каб дапамагчы сям'і, 12-гадовая Анна пачынае зарабляць прыватнымі ўрокамі.

Стаўшы на працоўны шлях, Анна Паўкер хутка апынулася ў самай густой барацьбы румынскага пролетарыята. Пачатак яе рэвалюцыйнай дзейнасці супадае з пачаткам першай сусветнай вайны. У 1914 г. Паўкер пачала выкладаць у школе аднаго з рабочых кварталаў Бухарэста. Яна хутка звязалася з мясцовай сацыялістычнай арганізацыяй і пад яе ўплывам пачала праводзіць работу. Вобраз мысляў юнай настаўніцы паказаўся «небяспечным» дырэктры школы, і яе звальняюць з работы.

Анна Паўкер цалкам аддае сябе барацьбе за справу рабочага класа. Яна становіцца прапагандыстам сацыялістычных ідэй, актыўным барацьбітом супроць імперыялістычнай вайны, за справядлівы дэмакратычны мір. У 1918 годзе за распаўсюджанне марксісцкай літаратуры, сацыялістычных газет і антываенных пракламацый яна падвяргаецца першаму арышту. Вышаўшы з турмы, Анна Паўкер з яшчэ большай энергіяй аддаецца рэвалюцыйнай дзейнасці. 13 снежня таго-ж 1918 г. рабочыя бачаць яе ў першых шэрагах гран-

дыёзнай дэманстрацыі працоўных Бухарэста, па-здраўніцку расстралянай згодна загаду ўрада «ліберала» Братыяну. Скромяная настаўніца з рабочага прадмесця становіцца к таму часу адным з актыўнейшых дзеячоў румынскага рабочага руху.

У 1922 г. у жыцці румынскага пролетарыята адбылася выдатная падзея: у выніку расколу сацыялістычнай партыі яе левыя лідэры стварылі рабочую партыю новага тыпу, асновавую на марксісцка-ленінскіх ідэалагічных і арганізацыйных прынцыпах—Комуністычную партыю Румыніі. Анна Паўкер прарабіла вялікую

работу па ўмацаванню бухарэсцкай партыйнай арганізацыі і па стварэнню ячэек партыі ў нафтапрамысловым цэнтры краіны—Плаешці.

За два гады легальнага існавання кампартыя разгарнула вялікую і плённую работу па мабілізацыі працоўных на барацьбу за эканамічныя і палітычныя правы. Рост яе аўтарытэта выклікаў вялікае замяшанне ва ўрадавым лагery.

У 1924 годзе, пасля дарэмных спроб дыскрэдытаваць партыю з дапамогай гнуснай хлусні, урад забараніў дзейнасць кампартыі і абвясціў яе распушчанай. Пачынаецца 20-гадовы перыяд падпольнай дзейнасці кампартыі, на працягу якога як пры «дэмакратычных» урадах нацыяналіцэ-цараністаў, так і пры фашысцкай дыктатуры Антанеску комуністы падвяргаюцца стра-

Анна Паўкер

шэнным праследваннем, цяжкаму турэмнаму зняволенню і фізічнаму знішчэнню.

У самым пачатку гэтага небяспечнейшага ў жыцці партыі перыяда Анна Паўкер становіцца на адказны пост кіраўніка румынскай арганізацыі МОПР'а, адначасова ўзначальвае жаночую секцыю ЦК і вядзе кіруючую работу ў сталічным камітэце партыі. Ахранка доўгі час палюе за Аннай Паўкер. Урэшце Паўкер арыштоўваюць і прысуджаюць да 20 год турэмнага зняволення. З дапамогай таварышоў Анна Паўкер робіць смелы пабег і зноў аказваецца на сваім пасту. Сігуранца (ахранка) абвясчае вялікую ўзнагароду за галаву бяспечнай камуністкі. У гэтых умовах ЦК партыі прымае рашэнне аб неабходнасці для Анны Паўкер выехаць за граніцу.

Гады эміграцыі ў Парыжы, Берліне, Вене і іншых гарадах Анна Паўкер выкарыстоўвае для павышэння сваёй тэарэтычнай падрыхтоўкі і вывучэння вопыту барацьбы рабочага класа іншых краін. І калі над Еўропай навесла небяспечна фашысцкай чумы, Паўкер, узбагачаная новымі ведамі і новым баявым вопытам,

Смела вяртаецца ў Румынію і становіцца на чале антыфашыскага руху краіны. Па яе ініцыятыве і пры яе кіраўніцтве ў Румыніі ствараецца антыфашысцкі камітэт з мэтай аб'яднання ўсіх партыйных і беспартыйных антыфашысцкіх арганізацый для сумеснага адпору фашызму.

Гэта дзейнасць Анны Паукер, якая прынесла ёй славу аднаго з выдатных барацьбітоў супроць фашызма і вайны, была перарвана летам 1935 г. новым арыштам. Урадавая кліка, на чале якой стаялі прэм'ер-міністр Татарэску, рашыла расправіцца са сваёй небяспечнай палітычнай праціўніцай на метаду забойцы Розы Люксембург. У час пераезду з адной турмы ў другую, пры пасадцы ў аўтамабіль, тайны агент сігуранцы два разы стрэліў у Анну Паукер. Толькі пільнасць аднаго з таварышоў, які адвёў руку забойцы, выратавала Анну Паукер ад вернай пагібелі. Адна куля ўсё-ж трапіла ў нагу. Турэмнае начальства, яўна са згоды ўрада, адмовіла ранаенай у медыцынскай дапамозе. Куля так і засталася нявынітай.

Без малога год цягнулася «следства» па справе групы антыфашыстаў на чале з Аннай Паукер. Прычыны такой запяжкі тлумачыліся зусім не юрыдычнымі абставінамі, бо «абвінавачанні» і прыговор былі гатовы, магчыма, яшчэ да арышту. Сакрэт быў у тым, што ўрад Татарэску аказаўся перад тварам масавага пратэсту супроць расправы над віднейшымі дзеячамі румынскага антыфашыскага руху. У Румыніі і ў радзе іншых краін стварыліся «Камітэты абароны Анны Паукер». У далёкай Іспаніі ў тыя дні на парканях сельскіх сядзіб, на сценах гарадскіх будынкаў нярэдка можна было сустрэць заклік: «Выратуем Анну Паукер!» У Бухарэст прыязджалі сотні людзей, якія заяўлялі аб сваім жаданні выступіць на судзе ў якасці сведкаў абароны. Але найбольш перапалохаўся ўрад, калі ў Бухарэст ка дню адкрыцця працэса з розных абласцей Румыніі прыбылі дэлегацыі сялян, якія арганізавалі дэманстрацыю перад будынкам казармы «Мальмезон», ператворанай у турму. Яны патрабавалі вызваліць лідэраў антыфашыскага руху. Зусім перапалоханы ўрад прыняў тэрміновае рашэнне адкласці працэс і правесці яго цішком дзе-небудзь далей ад сталіцы.

Працэс пачаўся 5 чэрвеня 1936 года ў горадзе Крайове. Будынак, дзе адбываўся працэс, быў абведзены калючым дротам і ахоўваўся вайсковымі часцямі, узброенымі вінтоўкамі і кулямётамі. Камедыя «права-суддзя» цягнулася цэлы месяц. У зале замест публікі сядзелі агенты ахранкі. Абвінавачваемых збівалі на вачах аховы. Тым часам, за сценамі суда рос і шырыўся рух пратэсту супроць расправы над лепшымі прадстаўнікамі румынскага народа, якія па волі румынскай прафашысцкай клікі правіцеляў сядзелі на лаве падсудных. У дні працэсу ў Румынію прыбылі дэлегацыі антыфашыстаў з Чэхаславакіі, Францыі, Бельгіі і іншых краін. Тэлеграмы пратэсту прыбывалі без канца... Уступаючы націску міжнароднай дэмакратычнай грамадскасці, румынскі ўрад абмежаваўся асуджэннем Анны Паукер на 10 год турэмнага зняволення.

Анну Паукер накіравалі ў жаночую турму Дамбровень. Тут яна ўзначаліла барацьбу палітзняволеных за змякчэнне турэмнага рэжыму. Барацьба дайшла да абвяшчэння масавай галадоўкі пратэсту. Каб зламаць волю Паукер, ахраннікі перавялі яе ў адну з найбольш суровых румынскіх турмаў у Рымніку-Сараце, дзе доўгія месяцы трымалі яе ў адзіночнай камеры размерам пяць крокаў на тры. Але і ў гэтых цяжкіх умовах Анна

Паукер засталася вернай сабе. З вялікай рызыкай яна ўстанавіла сувязь з таварышамі на свабодзе і праз іх актыўна ўдзельнічала ў жыцці партыі.

* * *

Вышаўшы на свабоду, Анна Паукер зараз-жа актыўна ўключаецца ў барацьбу дэмакратычных сіл супроць фашызма. Па яе ініцыятыве ў СССР ствараецца Добраахвотная антыфашысцкая румынская дывізія імя легендарнага героя румынскага народа Тудора Владзімірэску. Гэта дывізія попелч з Совецкай Арміяй змагалася за вызваленне Паўночнай Трансільваніі, Венгрыі і Чэхаславакіі і накрыла сябе неўміручай славай.

З ліквідацыяй фашысцкай дыктатуры Антанеску кампартыя Румыніі пасля 20 год падполля вышла на арэну легальнай дзейнасці. Паўстала пытанне аб згуртаванні сіл румынскай дэмакратыі і аб умацаванні яе авангарда—камартыі.

Выбраная сакратаром ЦК Анна Паукер аддае ўсе свае сілы і багацейшы вопыт справе партыйнага будаўніцтва, прымае актыўны ўдзел у стварэнні нацыянальна-дэмакратычнага фронту.

Прыход да ўлады дэмакратычнага ўрада пад старшынствам д-ра Петру Гроза паклаў пачатак раду рэформ, якія прывялі да стварэння ў Румыніі народнай дэмакратыі. Адсталая балканская краіна стала свабоднай народнай рэспублікай. Ва ўсіх гэтых пераўтварэннях аддала значную долю сіл, здольнасцей і любві да радзімы простая жанчына, якую народ назваў «таварыш Анна».

Народ умее паніць людзей, якія змагаюцца за яго добрабыт і шчасце. У лістападзе мінулага года з румынскага ўрада былі выгнаны апошнія прадстаўнікі эксплаатарскіх класаў — міністры-лібералы, і народ даверыў Анне Паукер адказны пост кіраўніка знешняй палітыкі румынскай дзяржавы. Анна Паукер — першая ў гісторыі жанчына — міністр замежных спраў. Уступаючы на гэты пост, яна ўрачыста запэўніла свой народ, што ад гэтага часу асновай знешняй палітыкі Румыніі будзе ўмацаванне цяснейшых сувязей з Совецкім Саюзам, які ўзначаліў лагер дэмакратычных і антыімперыялістычных сіл у барацьбе за мір, прагрэс і дэмакратыю.

Словы Анны Паукер не разышліся са справай. З яе прыходам да кіраўніцтва міністэрствам замежных спраў Румынія заключыла дагаворы аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемадапамозе з усімі суседнімі рэспублікамі. У пачатку гэтага года аналагічны дагавор быў падпісаны паміж урадамі Совецкага Саюза і Румынскай народнай рэспублікі. Гэтыя дагаворы павысілі міжнародны прэстыж Румыніі і ўмацавалі сілы дэмакратычнага і антыімперыялістычнага лагера.

Адначасова з дзяржаўнай дзейнасцю Анна Паукер вядзе велізарную грамадскую работу. Яна з'яўляецца сакратаром ЦК рабочай партыі Румыніі, ганаровым старшынёй створанай па яе ініцыятыве Федэрацыі дэмакратычных жанчын Румыніі і адным з лідэраў Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі. Жыццё, поўнае цяжкасцей і небяспекі, не перашкодзіла гэтай выдатнай жанчыне выхаваць траіх дзяцей.

Заслужанай павагай карыстаецца Анна Паукер у сябе на радзіме. Народ бачыць у яе асобе выпрабаванага кіраўніка, які разумее яго патрэбы, ведае яго імкненні і разам з іншымі новымі лідэрамі Румыніі ўпэўнена вядзе яго па шляху ажыццяўлення гэтых імкненняў.

«Паспявае жыта» Фота І. Шышко

Заліткі

Кастусь КІРЭЕНКА

І песні спявала да позна,
І ўспела за дзень натрудзіцца,
А чаму-ж ёй, вясёлай
дзяўчыне,
Чаму ёй уночы не спіцца?

Усё яна бачыла: зоры
Як за вакном зіхацелі,
Як яны стужкай агністай
З нябёсаў у рэкі ляцелі.

Як засвяцілася раптам
Неба на ўсходзе,
А клёны
Іскры расяння ў вокны
Сыпнулі з прыгоршняў
зялёных.

Ку-ку! — бадзёра і звонка
Будзіць зязюля разлогі.
І покуль збіралася сонца —
Дзяўчына ўжо ўстала на ногі.

Трывожная ноч мінула,
А ўперадзе дзень клапатлівы:
Сягоння звяно яе ў поле
Ідзе зажынаць сваю ніву.

Паваліць высокае жыта,
Буртамі загоны ўпрыгожыць,
І першым ва ўсім калгасе
Збярэ яно першае збожжа.

А жыта-ж якое ўдалося
У гэтае цёплае лета! —
Аж гнецца пад буйным
калоссем,
Як жоўтае мора — палетак.

І трэба да каліва выбраць
Здабытак вялікае працы,
Багацце сваё, за якое
Ім выпала столькі змагацца.

Каб з коласа нават ні зерне
На зжатае поле не ўпала...
І можа таму звеннявая
Праз цэлую ночку не спала.

І можа таму ва ўрачысты
Настрой — залятала трывога,
Калі са звяном сваім слаўным
Выходзіла рана ў дарогу.

І вось яно, роднае поле,
Жыта стаіць, не схінецца,

Залітае сонечным бляскам
Насустрач дзяўчатам смяецца.

Сярпы, што навоstrаны дбала,
Ўзяцелі з узмахам
прыгожым,
Ударылі жыту пад ногі,
І шолах прайшоў па-над
Сожам.

Жух-жух! — ад сцябліны
к сцябліне
Ляцела навіна па полі,
Што жней збажына
прычакала,
Стаяць ёй на ніве даволі.

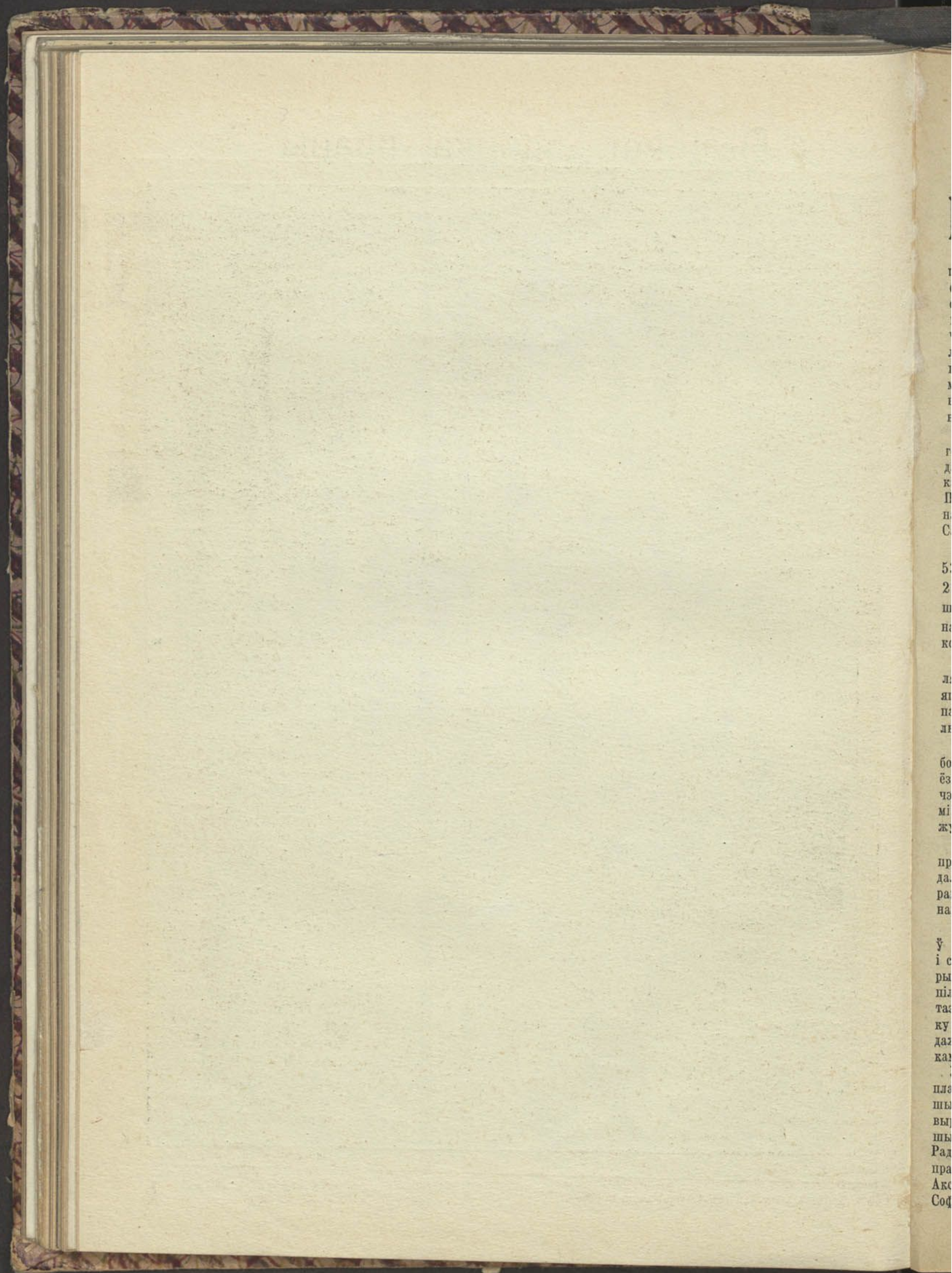
Пара залатым ёй стаць
зернем,
Засыпаць засека да поўна
На радасць людзям і на ўцеху
У нашай краіне чароўнай.

Ідуць усё далей і далей,
З сярпамі ўвіхаюцца жнеі,
І жніўная шчырая песня
Мацнее над полем, мацнее.

Вучні рамесніцкага вучылішча № 5 горада Мінска на маёўцы.

Фото В. Лупейка.

Высокая ацэнка працы

Вырошчванне цукровых буракоў у нашай вобласці — справа новая. Узяліся мы за яе не выпадкова. Пяцігадовым планам у Свідэлі пра-дугледжана пабудаваць першы ў Беларусі цукровы завод. Зараз на тэрыторыі завода шырокім фронтам разгарнуліся будаўнічыя работы, узводзяцца сцены галоўнага корпуса. Ужо восенню 1949 года завод уступіць у строй дзеючых прадпрыемстваў. Да пачатку пускавога перыяда мы, работнікі бурачных палёў вобласці, абавязаны забяспечыць завод неабходнымі запасамі сыравіны. Вось чаму з такім энтузіязмам мы змагаемся за атрыманне высокіх ураджаяў цукровых буракоў, за расшырэнне пасевных плошчаў гэтай выдатнай культуры.

Не глядзячы на тое, што цукровыя буракі ў мінулым годзе на палях соўгаса былі пасеяны ўпершыню, мы дабіліся значных поспехаў. Аб гэтым сведчыць высокая ацэнка нашай работы партыяй і ўрадам. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР 20 работнікаў нашага соўгаса ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Саюза ССР.

Я са сваім звяном у мінулым годзе вырастала на 534 цэнтнеры цукровых буракоў з гектара на плошчы 2 гектары. За гэта Радзіма ўзнагародзіла мяне вышэйшай урадавай узнагародай — ордэнам Леніна, а членаў майго звяна Елену Лаўрэнцэву і Антаніну Цвяткову — ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

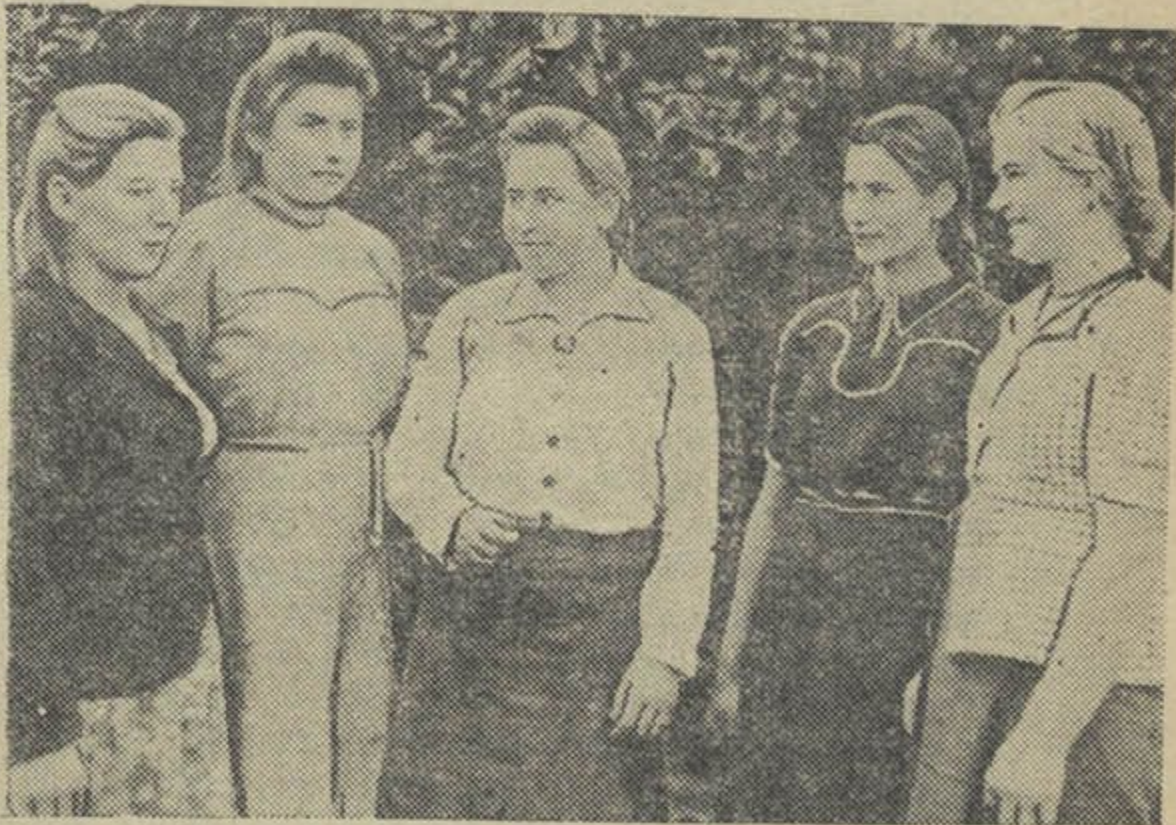
Не пакладаючы рук працуем мы на соўгасных палях і ў гэтым годзе. Кланацица пра ўраджай пачалі яшчэ з мінулай восені. У выніку, нам удалося ўнесці пад пасевы гною ў паўтара раза больш, чым у мінулым годзе.

Для пасеваў цукровых буракоў мы выбіралі найбольш спрыяльны час, калі ўсходам не маглі ўжо сур'ёзна пагражаць лёгкае замаразкі. Адрозна-ж на сканчэнні сяўбы ўсе плантацыі акапалі вузкімі канаўкамі, якія надзейна захоўваюць пасевы ад пранікнення жука даўганосіка.

Пры доглядзе пасеваў маё звяно ўжыло перадавыя прыёмы аграгатахнікі. У час прарывкі буракоў мы накідалі на кожным гектары прыкладна па 150 тысяч каранёў. Такая шчыльнасць пасадкі лічыцца максімальнай і рэкамендуецца аграгатахнічнымі правіламі.

Першую падкормку маладых усходаў звяно правяло ў сярэдзіне мая. Пасевы мы ўгнаілі калійнай соллю і суперфасфатам. На кожны гектар унеслі па 3 цэнтнеры гэтых угнаенняў. Пасля гэтага мы ўстанавілі пільны догляд пасеваў. Калі пачало паяўляцца пустазелле, неадкладна прыступілі да праполкі. У пачатку чэрвеня другі раз падкармілі пасевы. У час дажджу мы пачалі шароўку плантацыі з тым разлікам, каб даць у зямлю большы доступ вады.

У маім звяне зараз 8 чалавек. Работу на бурачных плантацыях мы вельмі палюбілі. Няма для нас большых клопатаў, як догляд пасеваў. Пялёгкая справа вырасткі высокі ўраджай цукровых буракоў на нашых пясчаных землях. Аднак гэтага ад нас патрабуе Радзіма. Каб выканаць гэты свяшчэнны абавязак, мы працуем не шкадуючы сіл. Члены майго звяна Тацяна Аксёнава, Марыя Анішчанка, Елена Лаўрэнцэва, Соф'я Царкова з вялікай любоўю адносяцца да работы.

Знатныя цукраводы Свідэльскага раёна, узнагароджаныя ордэнамі і медалямі Саюза ССР за атрыманне высокіх ураджаяў цукровых буракоў.

На здымку (злева направа): тт. Т. М. Аксёнава, А. С. Цвяткова, П. А. Лаўрэнцэва, С. М. Царкова, А. А. Лаўрэнцэва.

Фота Н. Сямёнава.

Але мы не супакойваемся на дасягнутым. Да моманту высявання буракоў асталося яшчэ многа часу. Лепш за ўсё цукровыя буракі высяваюць у жніўні і верасні. Таму мы разлічваем, карыстаючыся навейшымі данымі аграгатахнікі, зрабіць уплыў на далейшае развіццё пасеваў. Гэта дасць нам значную прыбаўку ўраджаю цукровых буракоў. Так, у канцы ліпеня мы яшчэ раз падкармім пасевы мінеральнымі ўгнаеннямі.

Падпісваючы пісьмо хлебарабаў рэспублікі да таварыша Сталіна, маё звяно абавязалася вырасткі ў гэтым годзе па 600 цэнтнераў цукровых буракоў з гектара на плошчы ў тры гектары. Акрамя таго, мы абавязаліся са свайго ўчастка высадзіць даць па 15 цэнтнераў насення. Слова, данае правадыру, — непарушнае слова. Яго мы стрымалі ва што-б там ні стала.

За атрыманне высокіх ураджаяў з маім звяном саборнічае звяно Марыі Барташ. Праўда, на яе ўчастку віды на ўраджай крыху горшыя. Аднак дзяўчаты яе звяна не сумуюць. Яны, таксама як і мы, ўжываюць на сваіх плантацыях перадавую аграгатахніку, стараюцца ўзяць ад пасеваў усё магчымае.

Сёлета саборніцтва за дасягненне высокіх ураджаяў у соўгасе набыло масавы характар. Па 500 — 550 цэнтнераў цукровых буракоў абавязаліся зняць на сваіх участках звяны Елены Жалудок, Валянціны Гаўрылюк, Елены Кліменка. Натхнёныя клопатамі партыі і ўрада, работнікі бурачных палёў нашага соўгаса не шкадуючы сіл працуюць на карысць нашай Радзімы.

Паліна ЛАЎРЭНЦЭВА,

звенявая бурачнага соўгаса «Свідэль», Гродненскай вобласці.

Аб арганізацыі і аплаце працы ў калгасах

Е. ЗАЛЕСКІ

У лютым 1947 года Пленум Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) у сваёй пастанове «Аб мерах уздыму сельскай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд» указаў, што галоўнай задачай партыі ў калгасным будаўніцтве з'яўляецца далейшае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне сельска-гаспадарчай арцелі, усямернае павелічэнне грамадскай гаспадаркі калгасаў.

Гэтыя дырэктывы лютаскага Пленума ЦК ВКП(б) знайшлі сваю канкрэтную далейшую распрацоўку ў нядаўня апублікаванай пастанове Савета Міністраў Саюза ССР «Аб мерах па палепшанню арганізацыі, павышэнню прадукцыйнасці і ўпарадкаванню аплаты працы ў калгасах». Гэта пастанова мае велізарнае значэнне для ўсёй дзейнасці калгасаў.

Выконваючы гістарычныя рашэнні лютаскага Пленума ЦК ВКП(б), калгаснікі нашай рэспублікі, як і ўсяго Савецкага Саюза, за мінулы год дасягнулі пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый сур'ёзных поспехаў у аднаўленні і развіцці сельскай гаспадаркі. Важнейшае значэнне мела пры гэтым ужыванне звеннявой сістэмы арганізацыі працы ў калгасных брыгадах і ўкараненне індывідуальнай і дробнагрупавой здзелшчыны.

Напрыклад, калгасы Брагінскага раёна Палескай вобласці ў 1947 годзе ўжо дасягнулі даваеннай ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур, амаль усе арцелі асвоілі даваенныя плошчы пасеваў. Калгасы і калгаснікі раёна сабралі валавы ўраджай збожжа ў два разы большы і здалі дзяржаве на 4970 цэнтнераў больш чым у 1946 годзе. Грашовыя прыбыткі калгасаў за адзін год узраслі амаль на чатыры мільёны рублёў, на кожны працадзень у сярэднім па раёну выдана па 1,3 кг. збожжа, па 3,6 кг. бульбы, па 0,4 кг гародніны і каля рубля грашмыма. А ў калгасе імя Тэльмана калгаснікі атрымалі на кожны працадзень па 2,2 кг. збожжа, па 13,5 кг. бульбы і па 13 руб. 30 кап. грашмыма.

Правільна арганізавана праца і ў калгасе «Пераможца», Брагінскага раёна. Брыгады і звенні змагаюцца за высокі ўраджай на ўсёй плошчы пасеваў. Брыгадзір паліводчай брыгады Гутнік Вольга атрымала летась на плошчы ў 18 гектараў па 20 цэнтнераў жыта. Сёлета брыгада прыклала нямала намаганняў, каб такі ўраджай сабраць са ўсёй замацаванай за ёю плошчы. Можна спадзявацца, што ўборка і абмалот дадуць сёлета бліскучыя вынікі.

Партыйныя арганізацыі Брагінскага раёна ўмацавалі брыгады і звенні ў калгасах, разгортваючы паміж імі баявое сацыялістычнае спаборніцтва. У 1947 годзе ў калгасах Брагінскага раёна працавала 360 звенняў, з якіх 147 атрымалі дадатковую аплату за перавыкананне плана ўраджайнасці.

Але, нажаль, ва многіх калгасах рэспублікі ўсё яшчэ павольна расце ўраджайнасць і ў цэлым грамадскае багацце. Перашкодай з'яўляюцца буйныя недахопы ў арганізацыі і аплаце працы, абязлічка ў скарыстанні зямлі, цяжучасць у складзе брыгад, недастатковае пашырэнне звеннявой сістэмы, заніжаныя нормы выпрацоўкі і завышаныя расцэнкі. Многія калгасы нездавальняюча плануюць затрату працадзён і іх выдаткаванне, слаба

ўжываюць дробнагрупавую і індывідуальную здзелшчыну, дапускаюць ўраўнілаўку ў аплаце працы. На ўсю калгасную гаспадарку меў шкодны ўплыў парадак аплаты працы старшын калгасаў у залежнасці ад размераў пасевных плошчаў, без уліку развіцця грамадскага пагалоўя жывёлы. Значныя недахопы былі і ў сістэме аплаты працы брыгадзіраў і загадчыкаў жывёлагадоўчых ферм.

У сваёй разгорнутай пастанове Савет Міністраў СССР падрабязна ўказвае, як трэба палепшыць арганізацыю і аплату працы калгаснікаў, рашуча павысіць яе прадукцыйнасць.

Важнейшая задача ўсіх калгасаў—ўсямерна ўмацоўваць сталыя паліводчыя брыгады, як асноўную форму арганізацыі калектыўнай працы. Трэба замацаваць за імі на тэрмін, не меншы поўнага сезавароту, зямельныя ўчасткі, сенажаці, рабочую жывёлу, сельскагаспадарчыя машыны, інвентар, транспартныя сродкі, вытворчыя пабудовы і не дапускаць цяжучасці людскога складу.

Улічваючы стансучы вопыт работы звенняў, рэкамендавана ўмацоўваць існуючыя звенні і ствараць новыя ўнутры вытворчых брыгад, замацоўваючы за імі тэхнічныя, гародныя, прапаніныя культуры і насенныя ўчасткі, а дзе гэта магчыма,—і збожжавыя культуры. Усе звенні нагружаць роўнамерна і замацоўваць за імі пасевы на тэрмін не менш года. Участкі для звенняў выдзяляць загадзя: пад яравыя культуры—да ўздыму зябліва, а пад азімыя—да ворыва папару.

Варта адзначыць, што ва многіх калгасах нашай рэспублікі звенні сёлета працуюць добра.

Так, у калгасе «Новы шлях», Дрысенскага раёна, дзе старшыняю тав. Шыманская С. Н., працуе 6 звенняў. За кожным замацаваны 4—5 сельскагаспадарчых культур. Пры зладжанай рабоце звенні перавыканалі дзяржаўны план веснавой сяўбы па 45 гектараў, добра ўгнойлі глебу пад яравыя, скарысталі радковыя сеялкі для пасеву збожжа на 120 гектарах, 175 гектараў засеялі гатунковым насеннем, сяўбу скончылі к 20 мая. Звенні падкармілі 82 гектары жыта і правялі дадатковае штучнае апыленне на плошчы ў 52 гектары. Догляд пасеваў своечасовы і добраякасны. Багаты ўраджай азімых і яравых спее на палях арцелі.

У калгасе імя БВА, Любаньскага раёна, сёлета працуе 15 звенняў на аснове індывідуальнай здзелшчыны. Веснавую сяўбу і догляд пасеваў правялі на высокім узроўні. Звяно ордэнаносца Барткевіч Эміліі свае ўчасткі азімага жыта і бульбы тры разы прапалола і два разы падкарміла.

Савет Міністраў СССР удзяліў вялікую ўвагу ўліку працы калгаснікаў, патрабаваў ліквідаваць ганебную практыку работы скопам. Усе сельскагаспадарчыя работы ў брыгадах і звеннях трэба праводзіць на аснове індывідуальнай і дробнагрупавой здзелшчыны. Працадні і ўраджай улічваюць асобна для кожнай брыгады і звяна на замацаваных за імі ўчастках.

Калгасны актыў павінен строга сачыць за тым, каб брыгадзіры і загадчыкі жывёлагадоўчых ферм налічвалі працадні ў адпаведнасці з планам, складзеным у пачатку года для кожнай брыгады і фермы. Рэвізійныя камісіі абавязаны не радзей аднаго раза ў квартал правя-

раць правільнасць налічэння працадзён і аб выніках дакладваць агульнаму сходу калгаснікаў.

Для хуткага ўздыму калгасаў велізарнае значэнне мае актыўны ўдзел працаздольных калгаснікаў у грамадскай працы. Гэта пытанне ў выпадку неабходнасці трэба штомесячна разглядаць на пасяджэннях праўлення арцелі. Да калгаснікаў, якія парушаюць працоўную дысцыпліну, вядуць паразітычнае жыццё, ужываць меры ўздзеяння, прадугледжаныя савецкім законам і Статутам сельскагаспадарчай арцелі. Чэсныя калгаснікі сваёй неспрымимасцю да лодыраў могуць дабіцца, каб у нашых калгасах не было ніводнага чалавека, які-б не выпрацаваў абавязковага мінімуму працадзён.

Урад адобрыў прыкладныя нормы выпрацоўкі і адзіныя расцэнкі ў працаднях на важнейшыя сельскагаспадарчыя работы. Таму кожны калгас павінен неадкладна перагледзець дзеючыя нормы выпрацоўкі, улічваючы асаблівасці сваёй работы і ўзровень прадукцыйнасці працы, дасягнуты перадавымі калгаснікамі. Новыя расцэнкі работ у працаднях забяспечваюць больш высокую аплату працы на важнейшых работах і зніжэнне аплаты на другарадных.

Дагэтуль прыбыткі ў большасці калгасаў размяркоўваліся па працаднях без уліку ўраджайнасці, дасягнутай брыгадай або звяном. Цяпер гэтай несправядлівасці пакладзен канец. Згодна новаму парадку аплаты працы, агульныя сходы калгаснікаў абавязаны рашыць, якім брыгадам і звенням трэба налічыць дадаткова ці спісаць працадні ў залежнасці ад таго, як яны выканалі ўстаноўленыя планы заданні па ўраджайнасці.

На калгасных фермах новы парадак аплаты працы ліквідуе падзенчыну, павышае матэрыяльную зацікаўленасць калгаснікаў у дасягненні высокай прадукцыйнасці жывёлагадоўлі і павелічэнні пагалоўя. Совет Міністраў СССР даў чоткія ўказанні аб аплаце працы калгаснікаў, занятых у жывёлагадоўлі. Яны атрымліваюць працадні ў залежнасці ад надоя малака, настрыгу воўны, колькасці вырашчанага маладняка, прыросту жывой вагі і ўкормленасці рабочай і прадукцыйнай жывёлы. Ажыццяўленне гэтых прынцыпаў аплаты працы

з'явіцца вострай зброяй у барацьбе за хутчэйшы ўздым грамадскай жывёлагадоўлі ў калгасах рэспублікі.

Сур'ёзна змяніўся парадак аплаты працы старшын калгасаў, брыгадзіраў і загадчыкаў жывёлагадоўчых ферм. Размер штомесячнага налічэння працадзён старшыні калгаса вызначаецца размерамі пасеўнай плошчы і колькасцю жывёлы ў калгасе. За перавыкананне плана ўраджайнасці і прадукцыйнасці жывёлагадоўлі старшыня калгаса будзе атрымліваць дадатковую колькасць працадзён. Пры недавыкананні гэтых планаў, яму спісваецца пэўны процант, які аднак не перавышае 25 процантаў працадзён, налічаных яму за год па асноўнай аплаце.

Аналагічна складаецца аплата працы брыгадзіраў і загадчыкаў жывёлагадоўчых ферм. Захоўваецца дзеючы парадок дадатковага налічэння працадзён звенням за кіраўніцтва работай звяна ў размеры 2—3 процантаў ад агульнай колькасці працадзён, выпрацаваных усімі членамі звяна на замацаваных культурах. Звенням рахункаводы абавязаны налічваць працадні штомесячна.

Новы парадак аплаты працы кіруючых калгасных кадраў мабілізуе іх вопыт, сілы і веды ў інтарэсах развіцця ўсіх галін калгаснай вытворчасці, выканання і перавыканання дзяржаўнага плана развіцця сельскай гаспадаркі па ўсіх паказчыках.

Усе асобы адміністрацыйнага і абслугоўваючага персанала, за выключэннем старшыні калгаса, рахункавода і спецыялістаў сельскай гаспадаркі, абавязаны прымаць непасрэдна ўдзел у калгасных работах на полі і на фермах і выпрацаваць не менш 25 процантаў мінімуму працадзён, устаноўленага ўрадам для калгаснікаў.

Настойлівае ажыццяўленне ў перыяд уборкі і збожжанарыхтовак указанняў урада «Аб мерах на палепшэнне арганізацыі, павышэнню прадукцыйнасці і ўпарадкаванню аплаты працы ў калгасах» з'явіцца гарантыяй новых поспехаў у справе далейшага арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў і выканання абавязацельстваў, даных калгаснікамі і калгасніцамі нашай рэспублікі ў пісьме любімаму правадыру—таварышу Сталіну.

Брыгадзір паляводчай брыгады калгаса «Чырвоны агароднік», Мінскага раёна, Вера Новікава аглядае жыта на сваім участку.

Фота І. Шышко.

Яны выканалі свае пяцігадовыя планы і зараз працуюць у лік другой пяцігодкі. На здымках (злева направа): закройшчыца Віцебскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ» Ольга Новікава, Кацярына Красікава (глядзі нарыс «Працоўная слава»), стаханайка швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» Ірына Бруева.

Працоўная слава

Е. ЖУКОЎСКІ

З дырэктарам станкабудаўнічага завода «Комінтэрн» — тав. Крыгелем — ідзем мы праз доўгі цэх зборкі. Абапал праходу роўнымі радамі стаяць бліскучыя блакітныя станкі, народжаныя самаадданай працай рабочага калектыва, — гатовая прадукцыя за гэты месяц. Вялікія радыяльна-свідравальныя, вертыкальна-свідравальныя і маленькія настольна-свідравальныя — усе яны складаны па сваёй канструкцыі і высокапрадукцыйны ў рабоце.

— Як бачыце, зараз яны ззяюць блакітам фарбы і метала, — гаворыць дырэктар. — А колькі працэсаў прайшла іх кожная дэталі! Абрубка, шаброўка, свідроўка — кожнай дэталі трэба было надаць уласціваю ёй форму. Вось гэты працэс і выконвае наша стаханайка-фармоўшчыца — Кацярына Андрэеўна Красікава.

За год да Вялікай Айчыннай вайны 17-гадовая Каця Красікава прыйшла на швейную фабрыку «Профінтэрн». Кемлівая вучаніца хутка асвоіла

прафесію швачкі, але вайна рэзка змяніла прафесію дзяўчыны. З маладой швачкі вышаў вопытны, кваліфікаваны металіст. Каця ўжо не шкадуе аб страце спецыяльнасці швачкі і нават задаволена набывцём новай, мужчынскай прафесіі.

А здарылася гэта проста. У першыя дні вызвалення Віцебска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Каця Красікава не ведала, куды пайсці. Вакол — руіны і папалішчы. Ад швейнай фабрыкі не засталася і следу.

Дзяўчына прыйшла на станкабудаўнічы завод «Комінтэрн». Як віцэблянка, яна памятала, што тут да вайны стаялі вялізныя заводскія карпусы. А цяпер заводакіраўніцтва змяшчалася ў маленькай будацы. Каці сказалі: «Прыняць можам, але на цяжкую чарнавую работу. Металістам будзеце потым, калі адновім завод». Каця падумала і адказала: «Добра, будзем аднаўляць».

Закасаўшы рукавы, яна разам з мужчынамі разбірала

завалы, ачышчала заводскі двор, рамантавала прымітыўныя цэхі.

— Не твая гэта работа, дзяўчына, — гаварылі мужчыны.

Красікава і сама адчувала, што работа цяжкая. Але яе непакоіла адна толькі думка: ці здолее яна аўладаць спецыяльнасцю металіста.

Час ішоў. Завод паволі адраджаўся і рыхтаваўся да выпуску першай прадукцыі. Вядома, не той, якую мы бачым зараз у цэху зборкі. Рыхтаваліся вырабляць кацялкі, патэльні, чарнільніцы, папальнічкі, лыжкі, ключы і іншыя рэчы шырокага ўжытку. Але і на гэта нехапала людзей. Красікавай прапанавалі вучыцца фармоўцы ў ліцейным.

— Якая-ж з мяне фармоўшчыца? — сказала дзяўчына.

— Пакуль што цябе так і не называем, — адказаў начальнік ліцейнага цеха. — А будзеш вучыцца — станеш фармоўшчыцай.

Вучыцца, але ў каго? На заводзе не было сапраўдных фармоўшчыкаў, і толькі нека-

Комсамолка-закройшчыца швейнай фабрыкі «Сцяг індустріялізацыі» Марыя Магучая, якая выканала 6 гадавых норм.

торыя з ліцейшчыкаў крыху ведалі гэты працэс. Вось у такіх Каця і пачала вучыцца. Спачатку было шмат няўдач. У ліцейны цэх увосень пранікаў дождж, зімой снег, фармовачная зямля прамярзала і пры заліўцы расплаўленага метала давала ўзрывы. Гялікі брак даводзіў дзяўчыну часам да слёз. Аднак першыя ўдачы радавалі Красікаву і натхнялі яе на перамаганне ўсіх цяжкасцей.

Рабочыя ліцейнага цэха, а разам з імі і Каця, самі крылі памяшканне, збіралі ў полі металёвы лом для пераплаўкі, па чыгуначных пуцях збіралі кокс. Урэшце перайшлі ў больш-менш падрыхтаванае памяшканне.

У 1946 годзе завод атрымаў першае заданне. Кацю гэта і радавала і непакоіла, бо фармаваць дэталі складанейшага станка зусім не тое, што адліць кацялок, патэльню ці іншую дробязь. У свой час не ладзілася нават і з гэтай прадукцыяй, бо фармоўку рабілі проста ў грунце, і кожны раз дзяўчыне прыходзілася лезці ў яму, каб падагнаць земляную форму да дэталі.

Па колькасці і складанасці дэталей Каця адчувала веліч новага станка. Усведамленне гэтага прымусала яе праца-

ваць самааддана і ўважліва, перамагаючы ўсе цяжкасці прымітыўнай фармоўкі.

У ліцейным з'явіліся парныя апокі. Гэта адразу змяніла працу фармоўшчыкаў. Красікава замест адной дэталі па норме пачала фармаваць па дзве і тры. Цяпер яна бачыла плоды сваёй работы.

Адлітыя Красікавай дэталі ішлі на далейшую апрацоўку. У вольныя хвіліны Каця бегала па розных цэхах і дзівілася таму, як ператвараюцца дэталі. Не адрываючы вачэй, любавалася яна ззяннем шлі-

Уцожніца швейнай фабрыкі «Сцяг індустріялізацыі» Еўдакія Пятроўская, якая выканала свой пяцігадовы план.

фоўкі. А колькі было радасці, калі сабралі першы станок! Дзяўчына пад чэснае слова запэўніла прысутных:

— Ніколі не паверыла-б, што са сфармаваных мною дэталей выйдзе такі складаны і прыгожы станок.

Асвоіўшы першы станок, завод перайшоў да серыйнага выпуску. Усе цэхі залежалі ад работы ліцейнага. Фармоўшчыкам і ліцейшчыкам нярэдка прыходзілася працаваць дзень і ноч, каб стварыць неабходны запас. Красікава працавала, не прыкмячаючы часу. Свае дзённыя заданні яна выконвала на 200—300 процантаў, абы толькі не адстаць ад ліцейшчыкаў і даць абрубшчыкам, стругальшчыкам, шаброўшчыкам, свідраваль-

шчыкам столькі дэталей, каб цэх зборкі выпускаў як мага болей гатовых станкоў.

* * *

Дырэктар прывёў нас у ліцейны. Тут працавала ўжо звыш трыццаці фармоўшчыкаў. Сярод іх старыя вопытныя майстры, дэмабілізаваныя з радыё Савецкай Арміі, і маладыя, навучаныя і выхаваныя Красікавай, — Таня Міронава, Фруза Канапленка, Фруза Герасімава.

Першая фармоўшчыца завода Кацярына Андрэеўна Красікава радуецца і ганарыцца не толькі тым, што яна к 1 Мая завяршыла сваё пяцігадовае заданне, але і тым, што здолела падрыхтаваць звыш дзесяці фармоўшчыц, што многія з іх з'яўляюцца цяпер лепшымі стаханаўкамі завода.

Пра сябе яна гаворыць скупа:

— Я адчуваю радасць ад сваёй працы, бо ўсведамляю, што мой скромны ўклад дапамагае нашаму хутчэйшаму руху да светлай будучыні — да кунізма.

Стаханаўка-падрэзчыца швейнай фабрыкі «Сцяг індустріялізацыі» Л. С. Аглушэвіч, якая працуе зараз у рахунак 1951 года.

Фота П. Азарчанка.

НОВЫ АТРАД МАЛАДЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ

Выпускніца Мінскага Медыцынскага Інстытута М. Кузіна, атрымаўшая дыплом з адзнакай.

Дыплом

Некалькі дзён таму назад я скончыла Мінскі Педагагічны Інстытут. З вялікім хваляваннем прымала з рук рэктара дыплом. Мая мара збылася! Я маю цяпер вышэйшую адукацыю, узбагацілася ведамі і смела магу ўсю сябе аддаць працы.

Восем год аддзяляюць мяне ад сярэдняй школы, і ўсе яны поўны вялікімі падзеямі. Памятаю 1940 год. К канцу падыходзілі выпускныя экзамены. Мы, дзесяцікласніцы, былі радысна ўсхваляваны: трэба было самастойна выбраць свой шлях у жыцці. Столькі шырокіх шляхоў адкрывала перад намі Радзіма, столькі магчымасцей!

Радзіма! Як многа гаворыць сэрцу і сямасці грамадзяніна СССР гэта простае і блізкае слова! У ім адлюстроўваюцца самыя высокія пачуцці савецкіх людзей: любоў да сваёй краіны, гордасць за свой народ, усведамленне яго несакрушальнай магутнасці, беззаветная гатоўнасць служыць яму і, калі трэба, аддаць і жыццё.

Кожнаму з нас хацелася зрабіць сваё жыццё яркім, значным, дастойным нашай свабоднай шчаслівай Радзімы. Я рашыла стаць педагогам і паступіла ў Мінскі педінстытут.

Радасна кіпела жыццё ў нашай сталіцы! Мы, студэнткі, мелі ўсе ўмовы для таго, каб стаць культурнымі, адукаванымі грамадзянкамі

Са сцен вышэйшых навучальных устаноў краіны вышаў на шырокую дарогу жыцця новы шматтысячны атрад маладых спецыялістаў. Выхаванцы ВНУ — маладыя інжынеры, педагогі, урачы, аграномы — гэта ўсебакова падрыхтаваныя, добра ўладаючыя сваёй спецыяльнасцю людзі. Яны атрымліваюць пучэйкі ў розныя куткі нашай неабсяжнай Радзімы, каб на практыцы ўжыць свае багатыя веды, прыняць непасрэдны ўдзел у плённай працы ўсяго савецкага народа.

Разам з тым вышэйшыя школы рыхтуюцца да прыёму новага кантынгентна студэнтаў. Тысячы дзяўчат і юнакоў, развітаўшыся з сярэдняй школай, пойдучы ў інстытуты, універсітэты, каб авалодаць там вярышнімі навукі, навейшымі дасягненнямі перадавой савецкай тэхнікі.

сваёй краіны. Светлыя, прасторныя аудыторыі, багатыя бібліятэкі, чытальні, кіно, тэатры — усё гэта створана для нас, савецкай моладзі.

Але вучоба нечакана абарвалася. На нашу Радзіму напалі нямецкія фашысты, каб адабраць у нас свабоду і радасць, зрабіць рабамі. У ліку многіх тысяч юнакоў і дзяўчат, устаўшых на абарону сваёй краіны я добраахвотна пайшла на фронт.

Мне, 17-гадовай дзяўчыне, якая бачыла вайну толькі на кіноэкране, цяжка было прызвычацца да яе жахаў. Але суровая абстаноўка выхавала з мяне воіна. Я была

Л. Міненка

Студэнты Мінскага Педагагічнага Інстытута (мя Горкага. У першым радзе (злева направа): выпускнікі М. Шупілава, Е. Манкевіч, Н. Леановіч. У другім радзе: Н. Дрозд, І. Калбаскін (студэнт III курса), Л. Басько і Л. Максіменка.

Вышэйшыя навучальныя ўстановы нашай рэспублікі далі гэтым годзе тысячы спецыялістаў. Выпускнікі з дыпламамі інжынераў, педагогаў, урачоў, медыкаў ужо выехалі ў раёны рэспублікі. Многія з педагогаў выказалі жаданне працаваць у заходніх абласцях рэспублікі.

Толькі буйнейшыя ВНУ сталіцы, як Політэхнічны, Медыцынскі, Педагагічны інстытуты, выпусцілі ў гэтым годзе 25 спецыялістаў, з іх 152 інжынеры, 375 урачоў, 198 педагогаў. Сярод выпускнікоў 537 жанчын.

У сценах інстытутаў яны набылі грунтоўныя веды і аформіліся як будучыя спецыялісты, камандзіры вытворчасці, беззаветна адданыя савецкай Радзіме.

санінструктарам у стралковым батальёне і навучылася мужна пераносіць усе нягоды пехацінца. Мяне не палохалі жакі перадавой. Я ведала, што шчасце вернецца толькі тады, калі будзе свабоднай Радзіма, мой родны Мінск, і не шкадавала сіл, каб наблізіць гэты дзень. У той час я ўступіла ў рады большэвіцкай партыі, бо зразумела, што партыя — гэта маё жыццё.

Са сваім палком прайшла ад Сталінграда да Дрэздэна і Прагі, удзельнічала ў баях за Харкаў, Крэменчуг, на Дняпры, пад г. Ясы (Румынія), на рацэ Нейсе (Германія) і т. д.

Выпускніца Політэхнічнага Інстытута Н. Гулева пасляхова абараняе свой дыпломны праект.

Многім раненым воінам аказвала першую дапамогу. Савецкі ўрад высока аданіў мае заслугі. Я была ўзнагароджана ордэнам Чырвонай Звязды, медалем «За баявыя заслугі», медалямі за вызваленне гарадоў.

Калі нямецкіх фашыстаў прагналі мы з нашай зямлі, я вярнулася ў родны Мінск. Азвясценыя фашысты знішчылі мой любімы горад. Здавалася, пройдуць стагоддзі, пакуль з гэтых руін зноў вырасце Мінск. Але адразу-ж закіпела ўпартая праца савецкіх людзей. З руін і папалішчаў на вачах устаюць жылыя будынкі, узнікаюцца школы, растуць заводы. Толькі пры сацыялістычным ладзе магчымы падобныя чуды.

Я зноў прышла ў свой Інстытут. Большэвіцкая партыя і сацыялістычная дзяржава праявілі сапраўды бацькоўскія клопаты аб савецкай моладзі. Я скончыла другі курс ударнічай вучобы, а з трэцяга ішла выдатніцай. Мне прызначылі Сталінскую стыпендыю. Дзяржаўныя экзамены я таксама здала на выдатна.

У гэтым годзе каля 200 дзяўчат, скончыўшых наш Інстытут, раз'едуцца ў розныя раёны Беларусі, каб перадаць свае веды падрастаючаму пакаленню, выхаваць яго ў духу комунізма.

У мяне ёсць жаданне вучыцца далей, і я паступаю ў аспірантуру.

У якой іншай краіне дачка простага селяніна мае магчымасці для шырокай грамадскай і навуковай дзейнасці? Гэта магчыма толькі ў Краіне Саветаў.

ЛЮБОЎ МІНЕНКА

У калгасе «Чырвоны агароднік» Мінскага раёна працуюць дзіцячыя яслі. На здымку: калгасніца Ольга Куляшова вяртаецца дамоў са сваёй дачкой Ліляй з дзіцячых ясляў.
Фота І. Шышко.

Усенародны клопат аб маці і дзецях

Чатыры гады назад, 8 ліпеня 1944 г. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выдаў Указ «Аб павелічэнні дзяржаўнай дапамогі цяжарным жанчынам, многадзетным і адзінокім маці, узмацненні аховы мацярынства і дзяцінства, аб устанавленні пачэснага звання «маці-гераіня» і ўстанавленні ордэна «Мацярынская слава» і медалі «Медаль мацярынства». Гэты гістарычны дакумент быў прыняты тады, калі яшчэ ішла Вялікая Айчынная вайна, калі для перамогі над ворагам патрабавалася велізарнае напружанне сіл. І ў такі цяжкі час савецкі ўрад паклапаціўся аб тым, каб у нашай краіне расло здорае маладое пакаленне.

Дзяржаўная дапамога выдавалася раней тым маці, якія мелі шасцёра дзяцей, пры нараджэнні сёмага і кожнага наступнага. Пасля Указа дзяржаўная дапамога выдаецца маці, якая мае дваіх дзяцей, пры нараджэнні трэцяга і кожнага наступнага дзіцяці.

Работніцам і служачым дзяржава павялічыла адпачынак па цяжарнасці і родах з 63 да 77 дзён пры нармальных родах. У некаторых выпадках пасляродавы адпачынак павялічваецца яшчэ на 14 дзён.

14 Указам прадугледжана дзяржаўная дапамога і адзінокім маці, якія не знаходзяцца ў

шлюбе. Маці-адзіночка можа змясціць дзіця ў дзіцячую ўстанову і ў любы час яго адтуль забраць.

Указам таксама прадугледжана пашырэнне сеткі дзіцячых кансультацый, малочных кухань, ясляў і іншых дзіцячых устаноў.

З вялікай удзячнасцю была сустрэта жанчынамі вестка аб устанавленні ганаровага звання «Маці-гераіня», ордэна «Мацярынская слава» і медалі «Медаль мацярынства».

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР быў прыняты якраз у тыя дні, калі доблесная Савецкая Армія вызваліла нашу родную Беларусь ад ярма фашысцкіх захопнікаў. Нямецкія вылюдкі поўнасцю знішчылі ўсе ўстановы рэспублікі па ахове мацярынства і дзяцінства, з такой любоўю створаныя народам, і іх трэба было адбудоўваць занова.

Працоўныя рэспублікі пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, побач з аднаўленнем прадпрыемстваў, калгасаў, навуковых устаноў, з вялікім натхненнем узяліся за стварэнне школ, дзіцячых садоў, яслей, радзільных дамоў.

МЕДЫЧНАЯ ДАПАМОГА ЦЯЖАРНЫМ ЖАНЧЫНАМ

Клопаты аб цяжарных жанчынах пачынаюцца ў нас задоўга да родаў. У рэспубліцы працуе 230 жаночых і дзіцячых кансультацый. Цяжарныя жанчыны знаходзяцца пад наглядам урачоў і медычных сясцёр. К пачатку 1948 года на Беларусі было адноўлена 2437 радзільных коек у гарадах і 1173 у вёсках. Радзільныя дамы забяспечаны кваліфікаванымі ўрачэбнымі сіламі.

КЛОПАТЫ АБ МАЛЕНЬКІХ

У рэспубліцы працуе 58 малочных кухань. У іх для дзяцей гатуюць манную кашу, фруктовы мус, лекавыя сумесі, бялковае малако, рысавыя адвары, кісялі. Адна толькі цэнт-

Выхаванцы дзіцячага сада № 35 г. Мінска. Ім споўнілася па сем год, і сёлета ўсе яны пойдучь у школу.
Фота В. Лупейкі.

ральная дзіцячая кухня ў Мінску гатуе розныя стравы на тысячу дзяцей.

Працуе 273 ясляў. З іх 150 у гарадах на 6912 месц і 123 у вёсках на 3425 месц. Каля 2 тысяч дзяцей выхоўваецца ў дамах груднога дзіцяці.

У рэспубліцы адноўлены 394 дзіцячыя сады, у якіх выхоўваецца каля 20 тысяч дзяцей.

Створаны спецыяльныя дзіцячыя сады для слабых дзяцей на 500 месц. У гэтых садах дзеці знаходзяцца кругласутачна па 3—4 месяцы. Для іх устаноўлены асобы рэжым з дадатковым харчаваннем і лячэннем. Працуе таксама 10 дзіцячых санаторыяў на 933 койкі.

ПАЧЭСНАЯ УЗНАГАРОДА

914 маці Беларусі, якія нарадзілі і выхавалі 10 і болей дзяцей, прысвоена ганаровае званне «Маці-гераіня», 82618 маці ўзнагароджаны ордэнам «Мацярынская слава» і медалем «Медаль мацярынства». За чатыры гады велізарныя сродкі выплачаны многадзетным і адзінокім маці. На 1 красавіка 1948 г. яны атрымалі 517 млн. 124 тыс. рублёў дзяржаўнай дапамогі. Ні ў адной краіне свету няма такіх сапраўды ўсенародных клопатаў аб маці і дзецях. За гэтыя клопаты савецкія жанчыны ад усёй душы ўдзячныя камуністычнай партыі, савецкаму ўраду і вялікаму Сталіну.

М а м а

Дмитрий КОВАЛЕВ.

И теперь,
Только я на порог —
Мать во всем услужить мне рада:
— Ты наверно, устал, продрог,
Отдохнул бы, прилег.
— Не надо.
Не устал я за смену эту,
В магазин за хлебом схожу,
Почитаю тебе газету,
О делах своих расскажу.
У тебя ли, как прежде, сила,
Что могла удивлять свекровь...
Я воды принесу и дров...
Ты ведь нас на руках носила.
И за тех —
О тебе забота,
Что погибли в этой войне,
И за них мне теперь работать,
И за них надо думать мне.
Я один у тебя остался —
И за всех мне тебя беречь...
Так я встречи тогда заждался,
Что, придя,
Потерял и речь,
И не мог я вымолвить слова,
И не верил,
Что здесь я снова...
Если, как в наступленьи,
Не сплю я,
Чтоб отчизну прославить и здесь, —
Это значит,
Тебя люблю я,
Это значит —
В тебя я весь.

Алена Іосіфаўна Крывая.

МАТЧЫНА СЛОВА

(Пісьмо ў рэдакцыю)

Цяжка перадаць словамі, як шчасліва маці вялікай сям'і ў нашай савецкай краіне. Калі бачыш, як на тваіх вачах растуць дзеці, як авалодваюць граматай, складанай прафесіяй, душа поўніцца вялікай радасцю.

Я нарадзіла дзесяць дзяцей. Вядома, нам з мужам адным вельмі цяжка было б іх выхоўваць, але савецкая дзяржава, як родная маці, прышла нам на дапамогу.

За чатыры гады пасля выгнання нямецка-фашысцкіх захопнікаў з нашай роднай Беларусі мы ўжо атрымалі 23 тысячы рублёў дзяржаўнай дапамогі. І зараз штомесячна атрымліваем 350 рублёў.

Немцы цалкам спалілі нашу вёску. Дзяржава дапамагла нам пабудаваць новы дом, набыць карову і іншую жывёлу, швейную машыну. Мае дзеці вучацца бясплатна ў савецкай школе. Я ведаю, што ім забяспечана шчаслівая будучыня.

Я ўжо не маладая, але толькі нядаўна стала пісьменнай. У стары час, пры панах ніхто і не думаў пра тое, каб навучыць нас грамаце. А зараз нібы вочы ў мяне расчыніліся.

За сваё матчына шчасце я глыбока ўдзячна роднаму Іосіфу Вісарыёнавічу Сталіну.

АЛЕНА КРЫВАЯ,
сялянка вёскі Навінкі,
Гарадзішчанскага раёна,
Баранавіцкай вобласці.

Чалавек даражэй за ўсё

(Пісьмо ў рэдакцыю)

7 мая гэтага года я нарадзіла двойню. Як і ўсякая маці, я шчасліва тым, што дзеці нарадзіліся добрыя, здаровенькія. Але і сама я і дзеці мае выжылі толькі таму, што аб нас праяўлены былі выключныя клопаты. Аб гэтым факце я і хачу расказаць.

Да гэтага часу я два разы нараджала мёртвых дзяцей. Напярэдадні трэціх родаў я загадзя звярнулася ў радзільнае аддзяленне Юрацішскай раённай больніцы. Адчувала сябе вельмі дрэнна. Урач больніцы, упэўніўшыся, што дзецям і мне пагражае небяспека, тэлеграфавалі ў Мінск, просячы тэрмінова выслаць спецыяліста.

У той-жа дзень з Мінска на спецыяльным самалёце прыбыў урач тав. Машкеleyсон. Ён зрабіў аперацыю, і я шчасліва нарадзіла двух дзяўчынак.

Лежачы ў больніцы, я шмат аб чым перадумала. Перада мною прайшло ўсё мае жыццё прастай сялянкі. Што было-б, калі-б такі выпадак адбыўся са мною не пры савецкай уладзе? Рядома, і я, і дзеці-б загінулі. Я добра памятаю, як цяжка было пры панскай Польшчы трапіць да ўрача прастаму селяніну. За прыём і за лякарства трэба было плаціць вялікія грошы. А грошы былі толькі ў багачоў.

Ды ў якой краіне магчымы такі факт, каб да рожаніцы — прастай сялянкі — на самалёце прылятаў сталічны ўрач? Такого факта ва ўсім свеце не знойдзеш.

Яніна Юргелевіч з нованароджанымі блізнятамі — дачкамі Маняй і Ядзяй.

Я даўно выпісалася з больніцы. Мае дзяўчыны растуць на радасць нам, бацькам. А я гляджу на іх і думаю: якія мы шчаслівыя, што жывем у краіне, дзе чалавек даражэй усіх багаццяў.

Яніна ЮРГЕЛЕВІЧ — сялянка вёскі Яросмішкі Юрацішкага раёна, Маладзечненскай вобласці.

Аб камуністычным выхаванні дзяцей

Е. ЗЛОБИНА

У гады мірнага будаўніцтва і ў цяжкія гады Вялікай Айчыннай вайны большавіцкая партыя і савецкі ўрад зрабілі ўсё магчымае, каб нашы дзеці маглі аўладаць ведамі. Савецкая школа давала не толькі агульную асвету. Яна фарміравала камуністычны светапогляд, прывівала нашай моладзі камуністычную мараль, выхоўвала ў яе характары любоў да працы.

Задачы камуністычнага выхавання нашых дзяцей набываюць выключнае значэнне цяпер, калі мы завяршаем будаўніцтва сацыялізма і пераходзім да камунізма.

«Мы хочам выгадаваць з нашых дзяцей змену, якая-б дакончыла вялікую справу, пачатую Леніным,

што праводзіць наша партыя пад кіраўніцтвам Сталіна... Мы павінны выгадаваць такіх дзяцей, якія-б маглі і радасна жыць, якія ў той-жа час былі-б людзьмі ведаючымі, удумлівымі, рухаючымі наперад навуку; умеючымі ставіць яе на службу пабудовы камуністычнага грамадства» (Н. К. Брунская).

Школа, сям'я і само грамадства павінны выхоўваць маладога чалавека так, каб інтарэсы народа сталі для яго вышэй усяго, каб асабістыя інтарэсы ён падначальваў грамадскім, упарта працаваў на карысць дзяржавы, смела, не шкадуючы сіл, змагаўся за перамогу камунізма.

Выхаванне нашай моладзі мае агульнадзяржаўнае значэнне. Галоў-

нымі фактарамі выхавання з'яўляюцца школа, сям'я і грамадасць. Толькі іх агульнымі сіламі могуць быць правільна вырашаны задачы камуністычнага выхавання.

М. І. Калінін высокім патрабаванні прад'яўляў да бацькоў. Ён гаварыў, што бацькі нясуць вялікую адказнасць перад народам і дзяржавай за выхаванне сваіх дзяцей. Яны абавязаны ўсімі сіламі дапамагаць школе. Мы часта гаворым, што дзеці — наша гордасць, наша будучыня, але не заўсёды клапаціліва адносімся да іх выхавання.

Любіць дзяцей — няхітрая справа. Сваіх дзяцей любіць і курыца, як гаварыў М. Горкі. А вось выхаванне дзяцей актыўнымі будаўнікамі сацыялістычнага грамадства куды цяжэй.

У піонерскім лагеры Ратамка. Піонерважатая Раіса Казімірава чытае піонерам кнігу Льва Касіля «Дарагія мае хлопчыкі».

Кіруючая роля ў выхаванні савецкіх дзяцей належыць, вядома, школе. Але бацькі і настаўнікі павінны ўздзейнічаць на дзяцей узгоднена, зыходзячы з агульных мэт выхавання.

Як-жа практычна ажыццяўляецца сувязь сям'і і школы? Гэта сувязь выражаецца ў форме бацькоўскіх сходаў, індывідуальных гутарак, наведвання школ бацькамі, вучняў на даму настаўнікамі, сістэматычнай праверкі бацькамі табеляў і выканання ўрокаў, удзелу бацькоў у грамадскім жыцці школы, наведванні імі лекторыяў і т. д. На жаль, ёсць яшчэ бацькі, якія няправільна разумеюць сваю ролю ў агульнай справе выхавання, не цікавяцца поспехамі і паводзінамі сваіх дзяцей-школьнікаў, знялі з сябе ўсюкую адказнасць і клопаты аб іх выхаванні. У выніку дзеці іх дрэнна вучацца, застаюцца на другі год, недyscyплінаваны.

Так, у 13 школе г. Мінска ў шостым класе ёсць вучань С. Гэта вельмі недyscyплінаваны школьнік, часта грубіць старэйшым, вучыцца дрэнна. Дырэктар школы і класны кіраўнік не раз рабілі спробы перагаварыць з бацькам, каб прыняць сумесныя меры для выпраўлення хлопчыка, але бацька ўсё не знаходзіў часу зайсці ў школу.

Варта напаміць такому бацьку словы Макаренка: «Вы — не толькі грамадзянін. Вы яшчэ і бацька, і

бацькоўскую вашу справу вы павінны выконваць як мага лепш... І перш за ўсё вы павінны ведаць, чым жыве, цікавіцца, што любіць, чаго не любіць, чаго хоча і чаго не хоча ваша дзіця. Вы павінны ведаць, з кім яно сябруе, што чытае, як яно вучыцца, як паводзіць сябе. Гэта вы павінны ведаць заўсёды з самых малых год вашага дзіцяці».

Кожны настаўнік даражыць аўтарытэтам бацькоў, выходзіць у вучняў пачуццё павагі да маці і бацькі. Але і бацькі не менш павінны шанаваць аўтарытэт настаўніка. Калі дзеці бачаць, што бацькі цікавяцца школай, наведваюць бацькоўскія сходы, дапамагаюць настаўнікам у правядзенні школьных мерапрыемстваў, то ім самім хочацца падцягнуцца, лепш выконваць заданні. І наадварот, калі ў сям'і дзеці сустракаюць няправільныя адносіны да школы, да настаўнікаў, то ў іх прападае жаданне вучыцца, падпарадкавацца школьнаму рэжыму. Калі школьнік атрымлівае дрэнную ацэнку, у яго з'яўляецца жаданне апраўдацца перад бацькамі. Ён пачынае маніць, што адказваў не горш за іншых, але настаўнік чамусьці «прыдзіраецца». Часам бацькі пры дзецях пачынаюць выказваць незадаволенасць настаўнікамі, забываючы, што гэтым наносіць вялікую шкоду свайму-ж дзіцяці.

«Дзіцячая натура, — гаварыў Дабралюбаў, — вельмі схільна да

пераймання і, будучы прадстаўлена самай сябе, яна ў кароткі час можа набыць такія разумовы і маральны напрамак, што пасля самых моцных ўнушэнні розуму і самых лепшых настаўленняў і патрабаванняў гонару і доўгу не ў сілах ужо будучы выкараніць дурныя звычкі».

Каб выхаваць у дзяцей высокія пачуцці савецкага патрыятызма, трэба часцей знаёміць іх з жыццём і дзейнасцю вялікіх людзей — рэвалюцыянераў, вучоных, пісьменнікаў; знатных людзей нашай краіны — Герояў Соцыялістычнай Працы, Герояў Савецкага Саюза, стыханаўцаў, лаўрэатаў Сталінскай прэміі.

Марыя Ільінічна Ульянава ў сваіх успамінах піша, што на яе вялікі ўплыў аказвала дружба і згода паміж бацькамі. Ілья Нікалаевіч быў узорным сем'янінам. Не глядзячы на занятасць, ён заўсёды знаходзіў час правесці, як дзеці падрыхтавалі ўрок. Бацька і маці ніколі не захвальвалі дзяцей. Вышэйшай для сябе ўзнагародай дзеці лічылі радасць бацькоў з прычыны іх поспехаў.

Асновай чалавечага жыцця і культуры заўсёды была праца. Некаторыя бацькі забываюць пра гэта. Яны песцяць дзяцей, не прывучаюць іх да работы, разважаючы, што ў свой час яшчэ напрацуюцца.

Шкодна таксама залішне хваліць дзяцей, закідаць падарункамі, пату-

раць усім іх капрызам. З такіх дзяцей вырастаюць барчукі. Пакуль яны маленькія, яны становяцца для сям'і дэспатамі, а як надрастуць, здзіўляюць бацькоў сваёю няўдзячнасцю. У процівагу няшчотнаму выхаванню нельга дапусчаць і вельмі суровага, з частымі пакараннямі. Гэта аслабляе дзяцей супроць бацькоў.

Пытанні выхавання дзяцей у сям'і павінны быць узгоднены паміж бацькам і маці. Яны часам пазнаюць ацэньваюць і рэагуюць на ўчынкі дзяцей. Адзіная сістэма выхавання ў сям'і ні ў якім разе не павінна парушацца. Адносіны бацькоў да дзяцей павінны быць роўнымі. Жыццё паказвае, што добрыя дзеці, развітыя і самастойныя, найчасцей вырастаюць у працоўных сем'ях, дзе маці сама з'яўляецца актывісткай, стаханаўкай. Калі дзіця заўсёды бачыць перад сабой жыццёвы прыклад чэснай працы, карыснай не толькі для сям'і, але і для дзяржавы, яно з ранніх год набывае паняцце пра працу, выходзіць у сапраўды камуністычным духу.

Выдатныя ўзоры выхавання дзяцей пакінуў нам М. І. Калінін. Ён заўсёды рэзка рэагаваў на выпадкі лёгкадумнага разумення бацькоўскага доўгу. Міхаіл Іванавіч расказвае, як ён сачыў за сваімі дзецьмі, калі яны вучыліся ў вышэйшай школе.

«Яны атрымлівалі ад мяне «стыпендыю» у першы год 25 руб. у месяц. Я сам тады атрымліваў 250

руб. Але калі я быў у Ленінградзе, я зайшоў да знаёмага рабочага і запытаў яго, ці не возьме ён маіх дзяцей да сябе, каб утрымліваць іх на ўсім гатовым, даглядаць іх.

І вось за 15 руб. у месяц яны пасяліліся ў гэтага рабочага і дажылі там да канца навучання. Вядома, я мог бы звярнуцца ў Ленінградскі Совет, напросіць, каб ім далі кватэру лепшую, але лічыў гэта шкодным для сваіх дзяцей, думаў няхай у рабочай сям'і пажывуць—там грошы цэняць больш. Адносіны ў мяне з дзецьмі самыя простыя, самыя таварыскія. Мае дзеці вельмі любяць спрачацца са мною і бываюць вельмі задаволены, калі ім удаецца на чым-небудзь мяне зладзіць. Ну, вядома, і я стараюся ў сваю чаргу на чым-небудзь падлавіць іх. Для іх спрачацца з бацькам самая прыемная справа, але я ніколі не адчуваў, што я для іх не аўтарытэт».

Бацькоўскі абавязак заключаецца яшчэ і ў тым, каб выходзіць у дзеціх пачуццё таварыства і дружбы, дапамагаць ім правільна ацэньваць учынкi адзін другога, заахвочваць сапраўды таварыскія ўзаемаадносіны і выкараняць ложныя.

Дружба сама сабою не прыходзіць, яе трэба заваяваць. А для гэтага трэба быць дастойным дружбы. Сярод дзяцей ёсць няўжывучыя, няздольныя да сумесных гульняў і заняткаў. Яны звычайна баяцца сільных і адважных дзяцей і крыўдзяць слабых і безабаронных. Гэта дзеці спешчаныя, дзеці-эгаісты.

Бацькі не здолелі прывіць ім лепшых якасцей дружбы і таварыства.

Нельга забываць, што на выхаванне характару дзяцей маюць вялікі ўплыў нават дробязі ў сямейных узаемаадносінах. Калі бацькоў часта наведваюць добрыя, блізкія прыяцелі,—дзіця шчасліва, што бачыць цёплыя, шчырыя ўзаемаадносіны, само прывыкае да гасціннасці, вучыцца абыходжанню з людзьмі, пачынае верыць у дружбу. Няма нічога горшага, калі гэтая вера ў дружбу падрываецца самім: ж ларослымі. Часам дарослыя ў прысутнасці дзяцей пачынаюць абгаварваць сваіх прыяцеляў. «Ледзь дачкаліся, калі пойдучь»—заяўляюць на адрасу тых, з кім толькі што вёгліва і дружна размаўлялі. Часам маці даручае дзіцяці адказаць праз зачыненыя дзверы, што мамы няма дома. Гэта няпраўда спачатку хваляе дзейнічае на дзіця, але пасля і само яно пачынае хлусіць і фальшывіць у абыходжанні з сваімі сябрамі.

У вырашэнні складаных задач выхавання разам з сям'ёю ідзе школа. Яна не толькі дае веды дзіцяці, але і ўмела выходзіць яго. Вось чаму неабходна прыслухоўвацца да думкі настаўнікаў і раіцца з імі.

Наша задача—выхаваць не мещаніна, прагнага, баязлівага, хітрага, а ўсебакова развітага, узброенага ведамі грамадзяніна Савецкага Саюза, адданага сваёй Радзіме, свайму народу.

ЗАЛОГ НАШЫХ ПОСПЕХАЎ

З самага пачатку паяўлення ўсходаў усё наша звязана пераключылася на догляд пасеваў. Два разы мы праполвалі лён і яравую пшаніцу, давалі падкормку калійнай соллю і суперфасфатам. Асабліва прыемна тое, што не дапусцілі заражэння ільну паразітамі.

Добрыя вынікі нашай работы ўжо сказаліся: калгасны лён расце на славу. Душа радуецца, што праца наша не прапала дарма.

У час праполкі ільну і пшаніцы асабліва вызначыліся калгасніцы Бенбіль Т., Хадкевіч В. Яны выйшлі на 0,15 гектара замест нормы 0,08 гектара ў дзень.

За месяц да таго, як пачалася ўборка азімых, наш калгас быў гатоў да яе. Былі падрых-

таваны склады для снапоў, адрамантаваны сушылькі, наточаны сярпы.

Калгас адным з першых па сельсавеце пачаў масавую ўборку ўраджаю. Была арганізавана вывозка снапоў да току і абмалот збожжа. Першым абмалотам мы разлічымся з дзяржавай па збожжапастаўках. Горача адобрылі калгаснікі пастанову партыі і ўрада «Аб мерах па палепшэнню арганізацыі, павышэнню прадукцыйнасці і ўпарадкаванню аплаты працы ў калгасах», дзе рэзка асуджаны нядбайныя адносіны да калгаснай працы.

Усімі сіламі змагаліся нашы калгаснікі за высокі ўзровень працоўнай дысцыпліны і дасягнулі яго.

Хочацца расказаць і аб клопатах пра ўраджай 1949 года. Ужо к 15 чэрвеня ў нашай сельгасарцелі было закончана ворыва папару, палова планавай плошчы закультывавана. Акрамя гэтага, калгаснікі ўгноілі глебу пад азімыя і ўнеслі мінеральныя ўгнаенні.

Добрасумленныя адносіны нашых калгаснікаў да працы з'яўляюцца залогам іх поспехаў.

Абяцанне, дадзенае ў пісьме калгаснікаў Дрысенскага раёна таварышу Сталіну, калгас «Новы шлях» выканае з чэсцю.

Ю. БЫКАВА.

Звенявая калгаса «Новы шлях», Прудзінкаўскага сельсавета, Дрысенскага раёна.

Галоўны ўрач БРЫГАДЫ

ІВАН ШАМЯКІН

(Урывак з аповесці «Глыбокая плынь»)

Мал. Ю. Пучынскага.

Малады пісьменнік Іван Шамякін нядаўна закончыў новую аповесць — «Глыбокая плынь». Гэтая аповесць расказвае аб партызанскім руху ў Беларусі, аб нараджэнні і развіцці ўсенароднай барацьбы з нямецка-фашысцкімі акупантамі. Аўтар паказвае натхняльную ролю большэвіцкай партыі — кіраўніка і арганізатара партызанскай барацьбы супроць лютых ворагаў.

Беларуская вёска асталася ў тылу варожых войск. Нямецкія захопнікі акупіравалі Беларусь. Вёска напоўнілася трывогай. Калгаснікі пранікаюцца глухой нянавісцю да чужаземцаў.

У асобе калгаснага пчаляра Карпа Маеўскага і яго сям'і аўтар паказвае, як у сялян расла надзея на хуткі прыход Чырвонай Арміі, на хуткае вызваленне. Яны настойліва шукаюць сувязі з партызанамі. І калі вёску наведваюць партызаны, надзея пераходзіць ва ўпэўненасць.

Нямецкія акупанты, бачачы нянавісць насельніцтва і адчуваючы ўдары партызан, узмацняюць расправу з мірным насельніцтвам.

Сярод вясковых расце, мацнее помста.

«Вы хацелі, гады, напалохаць народ? — ду мае Тацяна, пачуўшы вестку, што яе стрыечная сястра Люба пайшла да партызан. — Дык вось вам!.. Сёння яна. А заўтра я пайду. Усе пойдзем... Бо так жыць нельга».

Такі вывад робіць большасць аднавяскоўцаў. Яны зразумелі, што «так жыць нельга», што трэба ўключыцца ў барацьбу. Для Маеўскага сустрэча з кіраўнікамі мясцовых партызан — сакратаром райкома партыі Лясніцкім і старшынёй райвыканкома Прыборным становіцца рашаючай. Ён з сям'ёй ідзе ў лес, да партызан.

Гэтым заканчваецца першая частка аповесці.

У другой і трэцяй частках аповесці тав. Шамякін расказвае аб дзейнасці адной партызанскай брыгады. Чытач зноў сустракаецца са знаёмымі героямі — з Прыборным, Лясніцкім, з маладой партызанкай Тацянай Маеўскай і Насцяй Зайчык.

Дзеянне аповесці канчаецца першымі днямі вызвалення Беларусі ад нямецкіх акупантаў.

Ніжэй мы друкуем урывак з трэцяй часткі аповесці І. Шамякіна «Глыбокая плынь».

Цімох Бураў знайшоў штаб брыгады ўжо ў канцы ночы, калі пачалося світаць. Вартавыя падвялі яго да Лясніцкага, які спаў пад елкай, накрыўшыся старым плашчом. Хлопец спачатку разгубіўся, не ведаючы, як разбудзіць камісара, але, ўспомніўшы, з чым прышоў, хутка ўпаў на калены і ўсхвалявана прашаптаў:

— Таварыш камісар! А, таварыш камісар!

Лясніцкі адразу расплюшчыў вочы і, пазнаўшы байца, падхапіўся.

— Бураў? А Маеўскі дзе?

— Р-ранены, таварыш камісар, — ён каротка, заікаючыся ад хвалявання і зморанасці, расказаў пра бой, пра смерць сяброў і пра раненне начштаба. — Я яго не да цёмнага по-окуль на ўзлеску не... не спа-а-аткаў аднаго дзеда. Ён д-дапамог мне перанесці яго ў сялянскі лагер. У лесе там яны, уся вёска, з каровамі, з усім дабром. Таварыш начальнік штаба сказаў мне, калі яму стала лепей, і ён даведаўся, дзе знаходзіцца... Ідзі, кажа, Цімох, знайдзі штаб, перадай аб усім... І я пайшоў, усю ноч блудзіў...

— А цяпер зможаш прайсці?

— Цяпер прайду. Лугам трэба... лазнякамі.

— Добра, — Лясніцкі хутка падняўся і шпарка закрочыў паміж дрэў, пераступаючы цераз спаўшых людзей. Спыніўся ён перад зялёнай палаткай, што зручна была прыладжана паміж арэхавымі кустамі і злівалася з імі. Ціха паклікаў.

— Алена Рыгораўна!

З палаткі выглянула заспаная Тацяна.

— Разбудзіце Зайчук.

— Я тут, Павел Сцяпанавіч, — пачуўся за спіною голас.

Алена вышла з-за дрэва, апранутая ў цёмную сялянскую світку.

— Ідзіце і вы сюды, Тацяна, — паклікаў Лясніцкі, і калі яна падышла, пільна заглянуў ёй у твар. — Не падохайся. Ранены Нікалай Карпавіч.

Ён заўважыў, як яна ледзь прыкметна пабляднела.

— Нічога страшнага. Не гаварыце толькі пакуль што нічога бацьку, стары і так хвалюецца. Зараз вы пойдзеце да яго. Вы і ўрач Тарасевіч. Вось з Буравым, — Лясніцкі гаварыў каротка і хутка і зусім не быў падобны ў гэтую хвіліну на самога сябе, разважлівага, заўсёды спакойнага. Яго ўзрушанасць, імклівасць перадаліся Тацяне, але яшчэ больш усхвалявалі Алену, аб чым ён нават і не падзраваў.

— Павел Сцяпанавіч, пайду я, — нечакана ціхім, але нейкім асаблівым, незнаёмым голасам напросіла яна.

Ён хутка павярнуўся, здзіўлена паглядзеў на яе.

— Не! Нельга. Без вас мы, што без рук. А невядома яшчэ, што чакае нас сёння.

— Павел Сцяпанавіч! — голас Алены дрогнуў і абарваўся, нібы празмерна нацягнутая струна.

Лясніцкі не ведаў аб іх адносінах, ды і сам Нікалай,

жывучы ўвесь час у адной зямлянцы, ні разу нават не заікнуўся аб гэтым. Але незвычайны голас Алены парадзіў раптоўную здагадку і разам з ёю — незадавальненне сабой.

«Як-жа гэта я не бачыў іх адносінаў? Старэю, мабыць, калі такога не заўважаю», — і ён рашуча адрэзаў:

— Нельга! — але, павярнуўшыся, дадаў мякчэй: — Не магу я вас адпусціць.

Тацяна стрымала яго, дакрануўшыся да рукава ватуюкі:

— Таварыш камісар, дазвольце. Разумею, ёй... ёй вельмі — вельмі трэба быць там...

Гэтая просьба сястры раненага кранула яго. Сумненняў нахонт іх адносінаў не магло быць. Ён павярнуўся, пільна паглядзеў спачатку на Алену, потым на Тацяну, дакорліва хіснуў галавой і ласкава сказаў:

— Што-ж... Ідзіце. Але перадайце яму, — і не скончыў што перадаць, махнуў рукой, адышоў, а здалёк крыкнуў: — Барыце ўсё неабходнае!

Нікалай то прытомнеў і тады адразу вельмі ясна пачынаў усё разумець, нават размаўляў з жанчынамі, што ні на хвіліну не адыходзілі ад яго, з дзедом Лаўрэнам, які шэптаў, але сурова камандаваў жанчынамі; то раптам зноў губляў прытомнасць, трызіў, кідваўся ў гарачцы, клікаў сяброў.

Трызіў ён і тады, калі да яго падышлі Алена і Тацяна. Але калі Алена ўзяла руку і пачала слухаць пульс, ён змоўк, вочы пачалі паступова яснець, над бровамі з'явіліся маршчышкі глыбокай удумлівасці. Нарэшце, ён пазнаў яе, каго ўвесь час клікаў у трызіненні і здзіўлена, узрадавана, але няўпэўнена, прашаптаў:

— Лена?..

— Я, родны, я. І Тая тут.

Тацяна нахілілася над братам. Слёзы затуманілі ёй вочы, не давалі мажлівасці гаварыць.

Шчаслівая ўсмішка з'явілася на змучаным твары раненага. Ён падняў рукі, пяшчотна дакрануўся да пчакі сястры і да пчакі Алены, нібы хацеў упэўніцца, што гэта не прывід, а сапраўды яны.

— Ну, вось і цудоўна! Цяпер я ўжо не буду баяцца за сваё жыццё. Цяпер яно ў надзейных руках. Так? — голас яго ўжо быў амаль звычайны, толькі хрыпеў, як ў прастуджанага. Прысутнасць урача і роднай сястры вярнулі яму сілы і веру ў перамогу жыцця над смерцю, а для хворага — гэта галоўнае.

Алена зразумела яго душэўны ўздых і пажартавала:

— Так, цяпер адзіны і бяспасны начальнік над табой — я. Трымайся. Але... давай твае ногі, паглядзім раны.

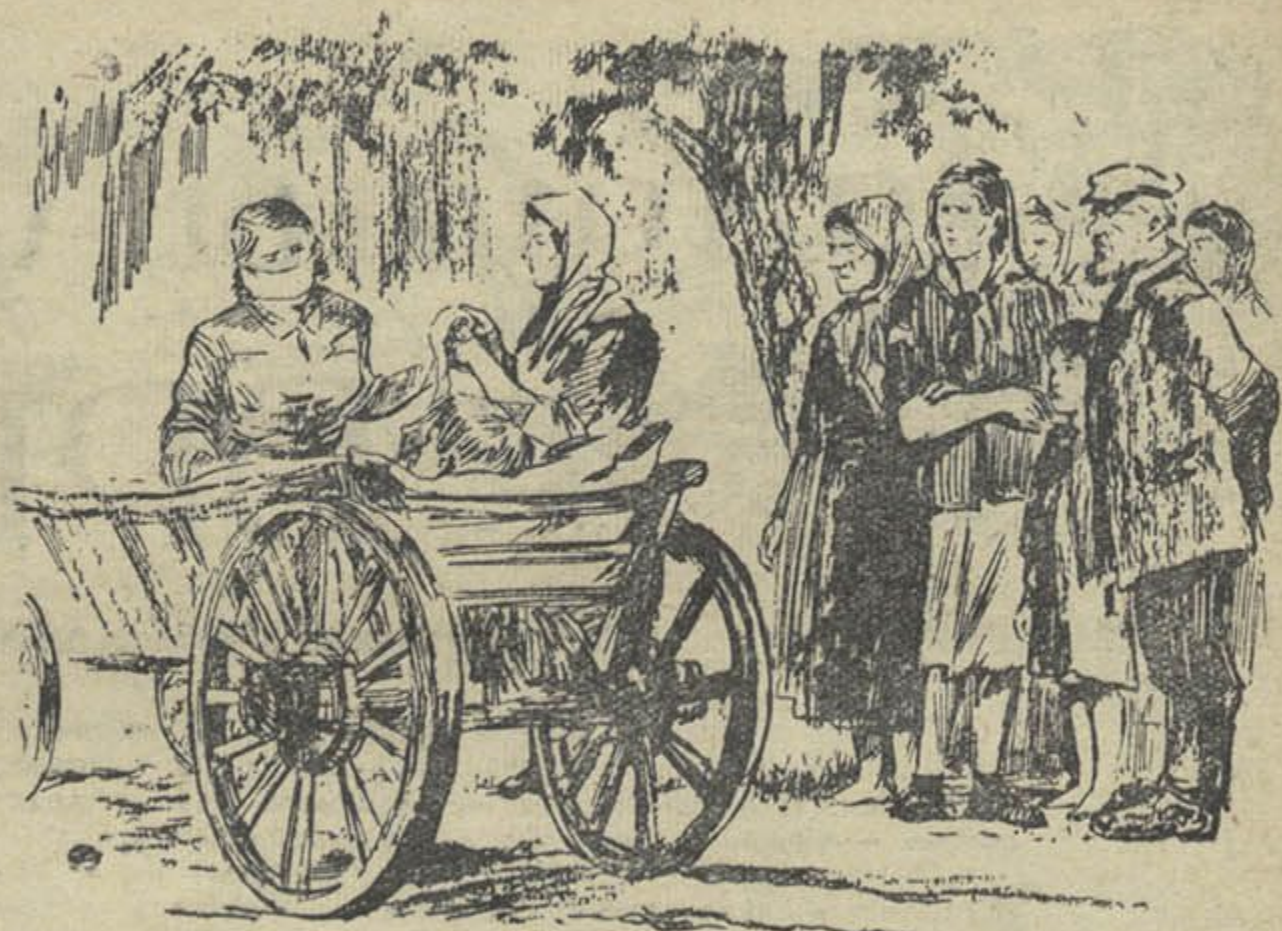
Тацяна развязала ручнікі, якімі яго перавязалі жанчыны і якія ўжо прапіталіся крывёй і прысохлі. Калі яна адзірала іх, Нікалай не стрымаўся і застагнаў. Алена выцерла марлей яго ўспацелы лоб, ласкава ўсміхнулася:

— Трывай, трывай, атаманам будзеш.

Яна нахілілася над ранами і адразу-ж выпрасталася.

20 Твар яе збялеў.

Нікалай пільна сачыў за ёй. Стаіўшы дыханне, гля-

дзелі на яе Тацяна, Цімох, дзед Лаўрэн і жанчыны, што стаялі воддаль.

Яна адчула гэтыя скрыжаваныя на ёй позірк і зноў нахілілася, дакранулася пальцамі да яго пог. Не, памылкі не магло быць! Гэта вельмі проста і знаёма. Не першы раз ужо бачыць яна гэтую сінюю апухласць з газамі пад скурай і адчувае гэты гнойны пах.

Падняўшы галаву, яна сустрэлася вачыма з дапытлівым позіркам Нікалая.

— Што? — аднымі губамі спытаў ён.

Урач зразумела, што маніць позна ды і непатрэбна, і адказала спакойна і проста, толькі крыху незвычайна расцягнуўшы словы:

— Газавая гангрэна.

Нікалай шумна ўздыхнуў, наморшчыўся ад прыступу болю і, памаўчаўшы, спытаў:

— І што можа ратаваць мне жыццё?

Яна адказала механічна, не задумаўшыся, як адказваюць на экзамене на вельмі знаёмае пытанне:

— Ампутацыя.

— Рабі.

— Я? — Толькі цяпер да яе свядомасці дайшоў сэнс гэтага страшнага слова.

— Ты. Хто-ж, акрамя цябе, гэта можа зрабіць? Ты, канешне.

Алена бездапаможна аглянулася вакол і затрымала позірк на Тацяне, нібы просячы ў яе парад. Але Тацяна не зводзіла вачэй з брата. А ён глядзеў на Алену. Яна адчувала на сабе яго дапытлівы і суровы позірк і баялася павярнуць галаву, спаткацца з ім.

«Такую аперацыю яму? Не!.. Не падымуцца рукі. Не змагу! Не змагу!» — крычала нешта ў глыбіні душы.

Нікалай зразумеў яе душэўны стан і раззлаваўся.

— Што?.. Не хапае духу, таварыш галоўны ўрач брыгады? Так? Дык навошта-ж ішлі сюды? Аддаць мяне ў лапы смерці? Не-е! Я не здаюся без бою! Я хачу жыць! Жыць і змагацца! А жыць нельга без галавы, а без ног жыць можна! І змагацца можна. Чуеце? Рабіце аперацыю! Я загадваю!

І гэтак рашуча «я загадваю!» схамянула яе. Яна паглядзела на яго змучаны твар, вытрымала яго суровы позірк і адразу адчула, што яго душэўная сіла перадалася ёй. У адзін момант яна зноў зрабілася галоў-

ным урачом брыгады, суровым, спрактыкаваным хірургам. Не першы раз ёй рабіць аперацыю ў такіх умовах! За два гады яна навучылася ўсёму, чаму ў звычайных мірных умовах нельга было-б навучыцца і за дзесяцігоддзе.

Алена аглянулася навокал, спыніла свой позірк на возе, што стаяў недалёка пад хвойй, і, звярнуўшыся да Тацяны, загадала:

— Рыхтуйцеся да аперацыі! Хворага—на воз!—потым павярнулася да дзёда Лаўрэна:—Распаліце агонь і дастаньце добрую нажоўку.

— Пілу?—не зразумеў стары.

— Так, пілу.

Дзед падняў руку, каб задумліва пашкрэбіць патыліцу, але Алена заўважыла і папярэдзіла гэты рух.

— З-пад зямлі дастаньце, а каб—была,—голас яе сурова зазвінеў.

— Слухаюся, — па-вайсковому адказаў стары і, адышоўшы, сярдзіта зашынеў на жанчын, разгнаў іх усіх у розныя бакі.

... Аперацыя цягнулася паўтары гадзіны.

Жанчыны адступілі далей ад воза і нерухома стаялі суцэльнай сцяной, хаваючы за сябе малых. Толькі адзін раз яны спалохана адхіснуліся, калі Алена пачала пілаваць аголеную косць нагі.

— Божухна, што гэта робіцца на белым свеце!—прашантала адна старая.

— А гавораць-жа, што яна яго жонка, а тая другая—сястра.

— Што ты, мілая! Жяхніся! Будзе жонка такое рабіць...

— А што вы думаеце, бабуля? Па-вашаму, лепей хай памірае чалавек. Вы чулі, што ён гаварыў? Не бойцеся, такі чалавек і без ног будзе жыць, ды яшчэ з такой жонкай.

— Пэўна-ж, мілая. Няхай-бы мой Міця без ног з'явіўся, я яго на руках-бы насіла,—сказала маладая жанчына, якая трымала малое дзіця.

— Госпадзі, але-ж якое сэрца трэба, каб зрабіць такое над блізкім чалавекам!

Лаўрэн, які стаяў наперадзе, бліжэй да воза, павярнуўся і пагразіў жанчынам кулаком. І яны паслухмяна змоўклі.

Скончыўшы аперацыю, Алена сарвала з яго твару хлараформавую маску і, хістаючыся, як п'яная, пайшла на людзей. Жанчыны з павагай расступіліся перад ёй, але яна не бачыла іх. Яна не бачыла нічога і ішла да таго часу, пакуль дарогу ёй не перагарадзіла сасна. Тады яна падняла галаву, абхапіла дрэва рукамі і спаўзла па ім на зямлю, падрапаўшы аб шурпатую кару шчаку і рукі.

— Вады! Вады, дуры!—закрычаў на спалоханых жанчын дзед Лаўрэн.

Яна прагна напілася з гарлача. Потым закрыла твар акрываўленымі рукамі і доўга сядзела нерухома, прытуліўшыся да сасны. Спачатку ў галаве была нейкая балючая пустэча і не было ні адной думкі. Потым яна адчула вялікую зморанасць, фізічную і душэўную, абыякавасць да ўсяго навакольнага і падумала:

«Куды гэты суровы дзед аднёс яго ногі?»—і адняла ад твару рукі.

Каля воза, схіліўшыся над ім, стаяла Тацяна. Алена раптам пазайздросціла ёй. Няхай-бы і яна была яго сястрой! Тады ўсё было-б так проста і зразумела і не было-б гэтых пакут. Ну, было-б шкада яго, бязногага, але ўсёадно ён застаўся-б для яе любімым братам. А так... Што так?.. А так ён стане чужым, далёкім, непатрэбным...

Яна спіснула далонямі скроні і застагнала ад болю. Але праз хвіліну падняла галаву, і ў вачах у яе засяціўся нейкі дзіўны агонь.

У гэты момант яна зноў адчула сябе маладой.

«Чужы? Чаму чужы? Чаму далёкі?—сурова спытала яна ў самое сябе.—Не! Цяпер ён зноў родны, блізкі... Цяпер ён мой, толькі мой. Цяпер я сама пайду да яго. Як гэта ён сказаў? Нельга жыць без галавы, а без ног жыць можна. Так, без тваіх ног, але з тваёй галавой мы будзем жыць. Будзем. родны мой. любы. будзем...»

СЦЯГ СЕЛЬСОВЕТА

Сялянку вёскі Скарчава Крошынскага сельсовета Гарадзішчанскага раёна, Аляксандру Мітрафанаўну Кабяк добра ведаюць жыхары навакольных вёсак. Гэта яна ў памятных ліпенскія дні 1944 года з чырвоным сцягам выйшла насустрач байцам Совецкай Арміі.

З вялікай рызыкай для свайго жыцця захоўвала яна гэты сцяг у гады нямецкай акупацыі. Яе муж, Кабяк Антон Паўлавіч перад вайной працаваў намеснікам старшыні сельскага савета. Калі над вёскай навісла пагроза нямецкай акупацыі, ён прынёс сцяг сельсовета дадому і сказаў жонцы:

— Гэты сцяг мы павінны захаваць. Немцам не панаваць на нашай зямлі. Чырвоная Армія знішчыць іх.

Нямецкія акупанты занялі вёску і пачалі наводзіць там «новы парадак». Іх ахвярай стаў і Антон Паўлавіч Кабяк: яго расстралялі немцы ў жніўні 1941 года.

Аляксандра Мітрафанаўна моцна запамніла наказ мужа. Трымаць сцяг на тэрыторыі двара было небяспечна. Яна ўночы выкапала сцяг, загарнула ў коўдру і ўпотаіку прабралася ў поле, дзе і закапала яго.

На тэрыторыі Гарадзішчанскага сельсовета дзейнічаў партызанскі атрад імя Суворова. Аляксандра Мітрафанаўна актыўна дапамагала яму: працавала сувязной, дастаўляла зброю.

Урэшце настаў доўгачаканы дзень вызвалення. Аляксандра Мітрафанаўна перадала сцяг сельсовета афіцэру Совецкай Арміі. Цяпер сцяг знаходзіцца зноў у Крошынскім сельсавеце.

Слаўная патрыётка нашай Радзімы — Аляксандра Мітрафанаўна Кабяк карыстаецца вялікай павагай аднасяльчан. Сяляне аднадушна выбралі яе дэпутатам сельскага савета, яна таксама з'яўляецца дэлегаткай.

Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Ольга Фёда-
раўна Кавалёнак за разборам карэспандэнцыі.

ПОШТА ДЭПУТАТА

Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Ольга Фёдараўна Кавалёнак, сялянка вёскі Карасі, Пліскага раёна, з жахам успамінае цяжкае жыццё беларускага сялянства пад уціскам панскай Польшчы. Таму яна аддае зараз усе свае сілы на карысць сацыялістычнай Радзіме, дзе просты чалавек заслужана карыстаецца вялікай пашанай і клопатамі з боку дзяржавы.

Яна добра памятае наказ выбаршчыкаў і свае абавязкі дэпутата. Яе дзень заняты плённай працай ад самай раніцы да позняга вечара. Яе ведаюць не толькі аднасяльчане, але і ўвесь раён. Ды і сама яна ведае кожнага селяніна.

Выбаршчыкі на практыцы пераконваюцца ў тым, што гэта простая савецкая сялянка вышэй за ўсё ставіць інтарэсы краіны. Ва ўсёй яе дзейнасці выяўляецца гарачае імкненне хутчэй залячыць нанесеныя вайной раны, яшчэ больш умацаваць нашу дзяржаву, налішыць добрабыт народа. Гэта яна першай у раёне выканала свае абавязацельствы перад дзяржавай і асабістым прыкладам выклікала сярод сялян патрыятычны ўздым на датэрміновае выкананне ўсіх гаспадарчых кампаній.

Да Ольгі Фёдараўны прыходзяць за парадай старыя і маладыя. І з усімі яна ветліва, з кожным пагутарыць, кожнаму растлумачыць, параіць.

Яна лепшы агітатар на вёсцы. Заўсёды гаворыць сялянам: «Адставаць не маем мы права. Мы мусім працаваць, не пакладаючы рук, каб наша краіна стала яшчэ мацнейшай і багацейшай. Тады жыць будзем яшчэ радасней і шчаслівей». Слухаючы яе прачулыя простыя словы, сяляне адказваюць ёй яшчэ большай навагай і шчырай працай.

Багатую пошту атрымлівае штодня дэпутат Кавалёнак. Яна не толькі ўважліва чытае лісты, але і своечасова адказвае, а дзе трэба,—дабіваецца чоткага рэагавання.

Аднойчы ўвесну атрымала яна ліст ад моладзі Празарокскага сельсавета. «Ольга Фёдараўна!—пісала моладзь.—Наш сельсавет—адзін з буйнейшых у раёне. У нас ёсць сярэдняя школа, больніца, млын, дзве арцелі і іншыя арганізацыі, а клуба няма. Прыдзе вечар, моладзі няма дзе сабрацца, каб культурна правесці вольны свой час. Просім дапамагчы адкрыць у нас клуб».

Ольга Фёдараўна ўзняла гэта пытанне на паседжанні сельвыканкома, Прайшоў месяц—і агульнымі сіламі клуб быў збудаваны. Зараз моладзь можа паглядзець кінокарціну, праслухаць лекцыю, даклад.

Сялянам вёскі Лосева далёка было хадзіць у магазін. Таму дэпутат сельсавета Руслевіч пісаў: «Ольга Фёдараўна! Зараз, як ніколі, узрасла патрэба на тавары першай неабходнасці. Было-б мэтазгодна адкрыць у сяле Карнацкіх новы магазін. Просім наведаць нас». Тав. Кавалёнак пагутарыла з сялянамі, і яны хутка адрамантавалі памяшканне для магазіна.

У Пліскім сельсавеце хата-чытальня мясцілася ў цесным пакоі, дзе немагчыма было праводзіць культурную работу. Па прапанове тав. Кавалёнак сельвыканком вынес рашэнне к 30-годзю БССР адбудаваць новы клуб на 300 месц.

У вёсцы Булахі доўгі час не было школы. Дзеці вымушаны хадзіць на вучобу за пяць кілометраў. Сяляне звярнуліся з лістом да свайго дэпутата: «Ольга Фёдараўна! Як Вам вядома, пры панскай Польшчы мы не мелі магчымасці вучыць сваіх дзяцей на роднай мове ды і пісьменнага чалавека ў той час было цяжка знайсці. Толькі пры савецкай уладзе навучыліся сяляне пісаць і чытаць. Нашы дзеці цягнуцца да ведаў, але ім далёка хадзіць у школу. Просім пасадзейнічаць у адкрыцці ў нас новай школы».

Тав. Кавалёнак правяла сход, на якім усе сяляне выказалі аднадушнае жаданне пабудаваць новую школу ўласнымі сіламі. Будаўнічыя работы ўзначаліў стары

селянін вёскі Гаўрыльчык. Разам з ім працавала 15 чалавек. Гэтымі днямі школьны будынак будзе цалкам закончаны.

Селянін вёскі Цярэшкава тав. Рудзёнак некалькі раз прасіў у раёне, каб яму прызначылі пенсію. Аднак справа далей валакіты не ішла. Тады ён напісаў скаргу і падаў тав. Кавалёнак. І толькі пасля яе ўмяшання выканком вынес рашэнне прызначыць Рудзёнку пенсію з мясцовага бюджэта.

На станцыю Загацце прыбыла чарговая партыя тавараў для Дзісенскага раёна. На віне ганяючых арганізацый тавар больш месяца праліжаў і пачаў псаватца. Аб гэтым даведлася Ольга Фёдараўна. Яна занялася гэтай справай і праз некалькі дзён увесь тавар прыбыў на месцу прызначэння.

Тав. Кавалёнак вядзе актыўную перапіску і з іншымі дэпутатамі Вярхоўнага Савета БССР. Дэпутат Анна Гарэцкая просіць Ольгу Фёдараўну падзяліцца вопытам работы: якую сувязь яна мае са сваімі выбаршчыкамі, як рэагуе на іх скаргі і прапановы.

Селянін Пажота Адольф звярнуўся да свайго дэпутата з просьбай уздзеянча на Ушацкі леспрамгас, які не разлічыўся за вывозку лесу. Тав. Кавалёнак правярыла гэты сігнал і выясніла, што леспрамгас не разлічыўся і з іншымі селянямі. Яна выехала на месца і разабралася з усімі скаргамі.

У селяніна Гаўрыльчыка Адама на фронце загінула двое сыноў. Ён доўгі час не атрымліваў дапамогі. Тав. Кавалёнак дапамагла яму правільна аформіць дакументы, і стары бацька пачаў атрымліваць пенсію.

Сям'я селяніна Семжэнас з вёскі Сёмкі Празарокскага сельсавета не мела магчымасці засеяць свой участак. Ольга Фёдараўна звярнулася ў райсабез, які выдаў насенную пазыку гэтай і іншым сям'ям.

Начальнік 17 дыстанцыі пуці інжынер-маёр Піменаў піша: «Прашу Вас дапамагчы жонцы брыгадзіра Гаўрыльчыкавай спagnaць аліменты на дзяцей. Суд прысудзіў ёй аліменты, а выканаўчы ліст не высылае, і мы не можам іх утрымліваць з яго зарплаты. Вы больш у курсе гэтых спраў і, не сумняваюся, зможаце аказаць неабходную дапамогу».

Ольга Фёдараўна схадзіла на кватэру да жонкі брыгадзіра, пацікавілася, як яна жыве, пагаварыла з былым яе мужам і дабілася, каб Гаўрыльчыкава атрымлівала аліменты.

Шмат лістоў атрымлівае Ольга Фёдараўна з радыё Савецкай Арміі. Так, Сідараў Мікола пытаецца аб жыцці сваіх аднасяльчан і расказвае аб сваіх поспехах.

Ольга Фёдараўна знаходзіць час і працаваць над сабою. У яе добрая бібліятэка. Яна самастойна вывучае гісторыю партыі, біяграфію Леніна—Сталіна, рэгулярна чытае газеты і мастацкую літаратуру: «Усё гэта дапамагае мне лепш разбірацца ў маёй дэпутацкай рабоце,—гаворыць Ольга Фёдараўна.—Я ўдзячна партыі, савецкай уладзе, дарагому Сталіну за тое, што яны далі нам, селянам, радаснае жыццё. За яго росквіт я буду змагацца да апошняга ўздыху».

С. ШАІРКА.

КУЛІНАРЫЯ

Салата з сырой гародніны

На 600 гр зялёнай салаты—2 свежыя гуркі, 2 морквы, 1 рэпу, 1 пучок радыскі, 1/2 шклянкі смятаны, 1/2 чайнай лыжачкі цукру.

Ачышчаныя і абмытыя гуркі, моркаў, рэпу, радыску нарэзаць тонкай саломкай, а лісткі салаты — на 3—4 частачкі кожны, усё змяшаць і заправіць смятанай з дабаўленнем солі і па жаданню цукру. Запраўленую гародніну пакласці горкай у салатнік.

Бульба маладая ў малаце.

На 1 кг. бульбы 2—3 шклянкі малака.

Ачышчаную і вымытую бульбу заліць малаком і варыць 20—30 хвілін. Неабходна сачыць, каб каструля не прыгарэла, таму варыць на слабым агні.

Пры падачы рэкамендуецца пасыпаць бульбу дробна нарэзаным кропам.

Капуста цвятная адварная

Капусту ачысціць ад лісцяў і адрэзаць качарэжку ля разгалінення качана. Ачышчаны качан пакласці на 30 хвілін у халодную падсоленую ваду; пасля гэтага капусту абмыць халоднай вадой, пакласці ў кастру-

лю, заліць гарачай вадой, дадаць соль, закрыць крышкай і варыць, у залежнасці ад велічыні качана, 20—30 хвілін. Гатоўнасць капусты вызначаецца так. Калі кончык нажа свабодна ўваходзіць у качарэжку, то капуста гатова.

Звараную капусту выняць шумоўкай і ўкласці на блюда качанамі ўніз, даць сцячы вадзе. Да капусты дадаць цукровы соус або слівачнае масла.

Грыбы ў смятане

На 500 гр. свежых грыбоў — 2 сталовыя лыжкі масла, 1/2 шклянкі смятаны, 1/2 сталовай лыжкі мукі.

Грыбы ачысціць, прамыць і абварыць гарачай вадой. Пасля гэтага нарэзаць ломікамі, пакідаючы цэлымі толькі шляпкі. Растаніць на патэльні масла, падсмажыць нарэзаную цыбулю, пакласці грыбы, пасаліць і смажыць на невялікім агні. Перад сканчэннем смажання дадаць муку, усё перамяшаць і смажыць яшчэ 2—3 минуты. Пасля дадаць смятану і даць закіпець.

Пры падачы на стол пасыпаць кропам або зелянінай пятрушкі.

Варэнне з вішні

1 кг. вішань, 1 кг. цукру, 1/4 шклянкі вады.

Вішню перабраць, прамыць у пакейвай вадзе, выняць костачкі. Костачкі ад вішні заліць вадой, але так, каб вада іх толькі пакрыла, даць ускрыпець і працэдзіць. У атрыманы адвар пакласці цукар і звярыць сіроп. У гарачы сіроп пакласці ягады і варыць да гатоўнасці.

Павідла з яблык і сліў

На 1 кг. яблык і 1 кг. сліў — 1 кг. цукру і 1 шклянку вады.

Яблыкі і разрэзаныя на долькі слівы (без костачак) пакласці ў каструлю, заліць вадой, пакрыць крышкай і варыць, пакуль яны не стануць мяккімі. Пасля, не даючы астыгнуць, працерці праз сіта. У атрыманае пюре дадаць цукру, добра размяшаць і варыць, часта памешваючы на слабым агні да патрэбнай гушчынні. (прыкладна 1,5 гадзіны).

Гуркі маласольныя

Свежыя, з абрэзанымі кончыкамі гуркі пакласці радкамі ў шклянны слоік, дадаючы пры ўкладцы кроп, часнок, лісты чорных парэчак, і заліць ледзь цёплым расолам (1 сталовая лыжка солі на 2 шклянкі вады). Праз 3—4 дні гуркі гатовы да ўжывання.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

АТ 02587

Тыраж 10.000.

Падпісана да друку 17.VII. 48 г.

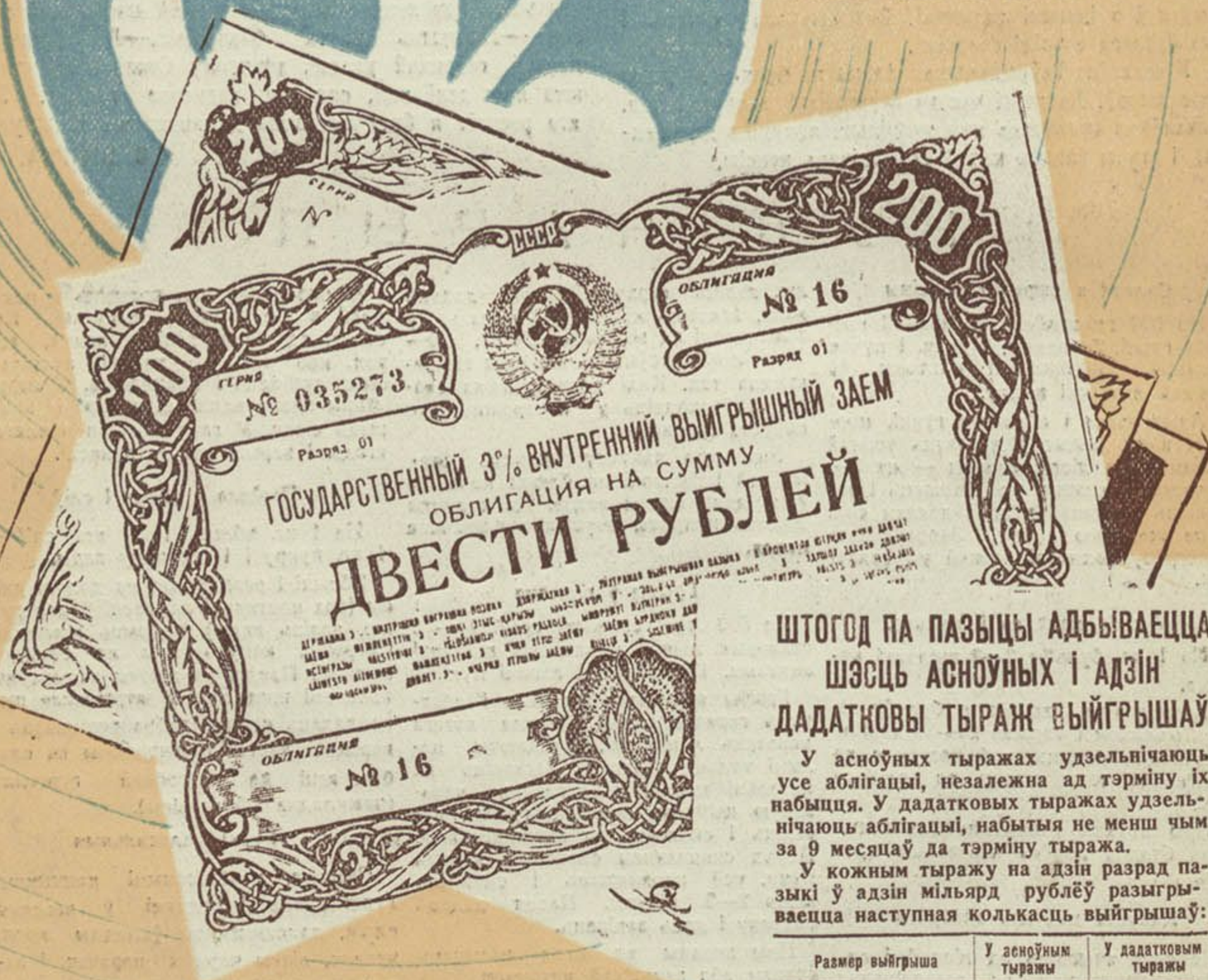
Заказ № 266

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

7312

Набывайце

АБЛІГАЦЫІ ДЗЯРЖАЎНАЙ УНУТРАНЯЙ ВЫІГРЫШНАЙ ПАЗЫКІ

ШТОГОД ПА ПАЗЫЦЫ АДБЫВАЕЦЦА
ШЭСЦЬ АСНОЎНЫХ І АДЗІН
ДАДАТКОВЫ ТЫРАЖ ВЫІГРЫШАЎ

У асноўных тыражах удзельнічаюць
усе аблігацыі, незалежна ад тэрміну іх
набыцця. У дадатковых тыражах удзель-
нічаюць аблігацыі, набытыя не менш чым
за 9 месяцаў да тэрміну тыража.

У кожным тыражу на адзін разрад па-
зыкі ў адзін мільярд рублёў разыгры-
ваецца наступная колькасць выйгрышаў:

Размер выйгрыша	У асноўным тыражы	У дадатковым тыражы
100 000 рублёў	—	1
50 000 рублёў	2	5
25 000 рублёў	5	25
10 000 рублёў	25	80
5 000 рублёў	80	800
1 000 рублёў	700	2 300
400 рублёў	7 688	8 289
усяго	8 500	11 500

АБЛІГАЦЫІ ПРАДАЮЦЦА І КУПЛЯЮЦЦА
АШЧАДНЫМІ КАСАМІ

Да гэтага нумара дадаецца бясплатна ўкладка—выпрайка.